

HÍRADÓ

X. ÉVFOLYAM, 40. SZÁM.

ÁRA: 1.50 Ft

1966. OKTÓBER 7.

Konstruktív szovjet javaslatok az ENSZ közgyűlése előtt

A francia külügyminiszter a vietnami háború megszüntetését sürgette

Megkezdte munkáját New Yorkban az ENSZ-palotában az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése. A világszervezet tanácskozására kezdettől fogva rányomta bélyegét az a tény, hogy az Egyesült Államok vietnami agressziója rendkívül módon megrontotta az egész nemzetközi helyzetet.

A főttkárválság sürgető problémája, amely már a megnyitás előtt foglalkoztatta az ENSZ-köröket, szintén nem különíthető el a délkelet-ázsiai agressziótól: ezt lemondólevelében a főttkár is kifejtette. Első pillanattól kezdve világos volt tehát, hogy

a 21. ülésnapon a figyelem középpontjában egy olyan kérdés áll, amely forma szerint nem szerepel a csaknem 100 pontot tartalmazó napirenden: a vietnami nép elleni amerikai agresszió.

(A megvitatásra váró fontos problémák között van a gyarmati népek függetlenségének megadására vonatkozó ENSZ-deklaráció végrehajtása, az apartheidpolitika, a leszerelés, a tömegpusztító nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozása.)

Goldberg amerikai delegátus felszólalása alapján a defenzív jellegű volt. Kijelentette, hogy ha tárgyalások jönnek létre, a DNFF részvételét nem tekintik leküzdhetetlen akadálnak — de az általa feltétel nélkülinek nevezett tárgyalások megkezdése és a bombázások beszüntetése előtt ténylegesen az Egyesült Államok feltételeinek teljesítését követelte. Ebben az értelemben ez kevésbé különbözött az Egyesült Államok korábbi „békejavaslatától”, amelyeket minden esetben az eszkaláció fokozása követelt.

Ezt állapította meg nagy figyelmű keltett beszédében Gromiko, a Szovjetunió külügyminisztere is. Kijelentette, a vietnami probléma megoldásának egyetlen útja az, amelyet a VDK kormánya és a Felszabadítási Front határozott meg:

a VDK elleni bombázások haladéktalan beszüntetése, az Egyesült Államok és szövetségesei csapatainak visszavonása, a külföldi fegyverzet kivonása Dél-Vietnamból.

Gromiko beszédében rámutatott, hogy a világ más részeiben is megnyilvánul az agresszió, az intervenció politikája. Példaként említette Laoszt, Kambodzsát, a dominikai intervenciót, a Kubával szemben elkövetett provokációkat. A nukleáris veszély elleni harccal foglalkozva megállapította, hogy az előtérben most a tömegpusztító fegyverek elterjedése megakadályozásának kérdése áll. Az erről szóló megállapodás útjában azok a törekvések képeznek akadályt, amelyekkel egyes hatalmak kibúvókat akarnak keresni a megállapodás alól. „Nem titok, hogy ez a Német Szövetségi Köztársaság érdekében történik” — mondotta.

Ezzel kapcsolatban felhívta a figyelmet az európai biztonság jelentőségére és kijelentette, hogy a Varsói Szerződés országainak bukarésti tanácskozásán kiadott nyilatkozat reális programot ad az európai biztonság megteremtésére.

Kormánya megbízásából több javaslatot terjesztett elő. Indítványozta a katonai támaszpontok megszüntetését Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában, a leszerelési világértelmezlet összehívását, a Kínai Népköztársaság ENSZ-jogainak helyreállítását, s a két német állam felvételét a világszervezetbe.

Gromiko beszéde ily módon felvázolta annak lehetőségét, hogy a tanácskozás — még a jelenlegi helyzetben is — eredményeket érjen el: a figyelmet a megoldható kérdésekre összpontosítva lehet és kell hozzájárulni a feszültség csökkentéséhez.

★ Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlésén folytatták az általános politikai vitát.

Couve de Murville francia külügyminiszter beszédében sürgette, hogy térjenek vissza a genfi egyezmények teljesítéséhez Vietnamban.

A külügyminiszter kijelentette, hogy országa ezt tekinti a megoldás egyetlen járható útjának. A genfi egyezményhez való visszatérés — állapította meg Couve de Murville — azt jelenti, hogy minden külföldi katonai alakulatot ki kell vonni Vietnamból, s meg kell tiltani visszatérésüket, el kell tiltani a bármiféle formában történő beavatkozást Vietnam ügyeibe, azon az alapon, hogy az ország a jövőben szigorúan semleges politikát folytat.

A francia külügyminiszter lényegében elutasította

az Egyesült Államoknak azt a követelését, hogy a háború befejezése érdekében a VDK tegyen kezdeményező lépéseket,

s arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kezdeményezést attól a nagyhatalomtól kell elvárni, amelynek intervenciója a háború állandó kiterjedését okozza.

A francia külügyminiszter kijelentette, hogy nemzetközi szerződést kell kötni ezekről a megállapodásokról, s ezt az érdekelt országok mindegyikének alá kell írnia. A szerződés megkötése után pedig lehetővé kell tenni, hogy

„Dél-Vietnam pedig folytassa ügyeinek rendezését teljes szabadságban, függetlenül attól, hogy milyen társadalmi rendszert választanak.”

A francia külügyminiszter hangoztatta, hogy az ország egyesítése a vietnami nép ügye, amelyet saját magának kell rendeznie.

Couve de Murville méltatta a kambodzsai kormány politikáját, amely útját állta a külföldi beavatkozásnak, s hangoztatta: Laosz és Vietnam esetében a külföldi beavatkozás háborút hozott magával. Hangoztatta, a háború befejezésére, a béke megteremtésére a kezdeményezést az a nagyhatalom teheti meg,

„amely közvetlenül érdekelt Vietnamban, amelynek intervenciója a háború eszkalációjának egyik alapvető eleme.”

Goldberg amerikai ENSZ-

küldött röviden válaszolt Couve de Murville beszédére, s azt állította, hogy az Egyesült Államok magatartása a vietnami kérdésben egyáltalán nem merev.

Péter János külügyminiszter, a magyar küldöttség vezetője részt vett azon az ebéden, amelyet Couve de Murville francia külügyminiszter adott a közgyűlés küldöttei egy csoportjának tiszteletére. Negyvenkilenc afroázsiai ország hivatalosan benyújtotta határozattervezetét.

A határozattervezetben mélyeséges aggodalmukat fejezik ki a Délnyugat-Afrikában kialakult helyzet miatt, amelyet még veszélyesebbé tett a hágai nemzetközi bíróság július 18-i döntése. A közgyűlés meggyőződött arról, hogy a Dél-afrikai Köztársaság e mandátumos területének irányításában figyelmen kívül hagyja az ENSZ alapokmányát és az emberi jogokról szóló nyilatkozat előírásait. A közgyűlés megerősíti saját 1965. december 17-i határozatát, amely

elítéli a Dél-afrikai Köztársaság apartheid politikáját és hangsúlyozza, hogy Délnyugat-Afrikának joga van az önrendelkezésre, a szabadságra és a függetlenségre — hangzik a benyújtott dokumentum.

A határozattervezet értelmében a Délnyugat-Afrika irányítására adott mandátumot meg kell vonni a Dél-afrikai Köztársaságtól.

A VDK és a DNFF álláspontja az egyetlen igazságos alap a vietnami kérdés rendezésére

Az Humanité közölte azt az interjút, amelyet Pham Van Dong, a VDK miniszterelnöke adott szeptember 19-én a lap hanoi tudósítójának.

Az interjúban Pham Van Dong a többi között hangsúlyozza, hogy az ENSZ nem avatkozhat bele a vietnami ügybe. A belső erőfeszítésekről kijelentette, hogy a gátak családját a VDK lakossága megnyerte, bár az ország déli részén még nem múlt el teljesen a veszély. A gátakat az idén sokkal inkább az amerikai bombázásokkal szemben, mint az árhullámtól kellett megvédeni. A lefött amerikai repülőgépek számával kapcsolatban Pham Van Dong határozottan leszögezte, hogy a VDK által nyilvánosságra hozott adatok tökéletesen pontosak, azokat többféle módon is ellenőrizték. A dél-vietnami választásokról megállapította, hogy az komédia volt, amely nem téveszt meg senkit. Csalás az egész

— mondotta —, nem érdemes szót vesztegetni rá.

Pham Van Dong tagadólág válaszolt arra a kérdésre, hogy újabb amerikai egységek Vietnamba küldése és az ottani amerikai haderők létszámának 500—800 ezer főre növelése az Egyesült Államok javára változtatja-e meg a katonai helyzetet. „Megedzöttünk a harcban, készek vagyunk visszaverni az amerikai katonák újabb százazreit is” — hangoztatta a VDK miniszterelnöke. Pham Van Dong kijelentette: eltökéltük magunkat, a háborút megnyerjük, bármibe is kerüljön. Ami a tárgyalások békét illeti, tudni kell, milyen alapon: a genfi egyezmények alapján? Akkor a mi négy pontunk és a DNFF öt pontja alapján. Ez az egyetlen igazságos alap a vietnami probléma méltányos rendezésére. Nincs más megoldás, mert ami Johnson 14 pontját illeti, az nem béke — az a háború.

Erhard befejezte washingtoni tárgyalásait

Az USA elnöke a közeljövőben európai NATO-országokba látogat

Erhardt nyugatnémet kancellár washingtoni hivatalos tárgyalásainak utolsó napján a külügyminisztériumban felkereste Rusk külügyminisztert, majd onnan egyenesen a Fehér Háza ment, hogy befejezze Johnson elnökkel tárgyalásait.

Mint az MTI washingtoni tudósítója jelenti, beavatottak úgy tuják, hogy a látogatásnak nem sikerült egyetlen alapvető kérdésben sem megoldást hoznia, s így továbbra is nyitva marad a Nyugat-Németországban állomásozó amerikai csapatok létszámának, illetve a fenntartások fedezésére az Egyesült Államokban eszközöndő nyugatnémet fegyvervásárlások problémája. Nem történt előrehaladás abban a kérdésben sem, hogy milyen jellegű legyen a bonni kormány beleszólása a NATO nukleáris terveibe. Bonn, mint ismer-

retes, nagyobb jogokat követel annál, mint amit az úgynevezett McNamara-bizottság nyújt számára.

A washingtoni Fehér Házban diszvacsorát adtak Erhard tiszteletére. Pezsgős pohárral a kezében, Johnson kijelentette: meghívást kapott Erhardtól, bonni látogatásra, s „mindent megtesz, hogy ezt el tudja fogadni”. Arra is célzott, hogy más NATO-országokat is felkeres ugyanakkor: „A jövő tavaszra szóló nyugatnémetországi meghívás jó alkalmat teremt számomra arra is, hogy többi barátainkkal, szövetségeseinkkel találkozam”. Most történt meg először, hogy Johnson közeljövőben esedékes külföldi útról beszélt, de közben utalt rá, hogy határozott menetrendet nem készíthet a vietnami háború miatt.

Élénk politikai akciók a francia nemzetgyűlés ülésnapja előtt

A francia politikai élet irányzata — pártok, politikai csoportosulások — lázas tevékenységet folytatnak egyrészt a kezdődő parlamenti vitamásrészt a márciusban sorra kerülő nemzetgyűlési választások előkészítésével kapcsolatban. Ezeknek az előkészületeknek nagy fontosságot tulajdonít valamennyi politikai irányzat, hiszen a jelenlegi nemzetgyűlésnek ez lesz az utolsó ülésnapja, amelyen minden bizonnyal sor kerül a választási törvény módosítására.

Ezekről a problémákról folytattak tárgyalást az Akcióbizottság az V. köztársaságot elnevezésű, a jelenlegi többséget alkotó politikai csoportosulás vezetői, és külön négy szemközti megbeszélést a többség két fő erejének — a szövetségben levő gaullistáknak és a köztársasági függetleneknek — két vezéralakja. Pompidou miniszterelnök és Giscard d'Estaing volt pénzügyminiszter.

E megbeszélések eredményeként a többséget alkotó pártok — a jelek szerint — lassan elhárítják vagy legalábbis félreteszik a köztük levő ellentéteket, az ellenzéki erők viszont továbbra is a békénitő megosztottság állapotában vannak. Ennek bizonyítéka

Francois Mitterrand nyilatkozata is, amelyben még mindig válasz nélkül hagyta a kommunistáknak közös programra és a választási taktika kidolgozására szóló felhívását. Ugyanakkor nem mulasztotta el segítségül hívni a „haladó köztársaságiakat” (a Lecanuet-féle reakciós jobboldalt), mint mondta: „a gaullisták és szövetségeseik megbuktatására”. Mitterrand szemrehányást tett a kommunistáknak, hogy a nemzetgyűlési választásokon minden választókerületben jelöltet állítanak.

A Francia Kommunista Párt lapja, az Humanité, vezércikkében alibinek nevezi Mitterrand szemrehányását, alibinek, amellyel ismét kitért a nyílt válaszadás elől. Az Humanité és a polgári le Monde is rámutat, hogy éppen a Mitterrand elnöklete alatt álló demokratikus és szocialista szövetség volt az első, amely úgy határozott, hogy mindenütt jelöltet állít.

Ahhoz, hogy a személyi hatalmat le lehessen győzni, amit Mitterrand is óhajt — hangsúlyozza az Humanité vezércikke — létre kell hozni a baloldali erők szilárd szövetségét, és fel kell hagyni azokkal az illúziókkal, hogy kis választási alkudozásokkal meg lehet szerezni a többséget.

Jelentősen erősödik a VDK légvédelme

McNamara 400 milliót kér a súlyosan megfogyatkozott amerikai repülőgép-állomány pótlására

McNamara amerikai hadügyminiszter kérte a törvényhozást, soron kívül engedélyezzék, hogy a hadügyminisztérium költségvetési előirányzatának kevésbé sürgős tételeiből

több mint 400 millió dollárt haladéktalanul repülőgépvásárlásra fordíthassanak.

Ebből az összegből elsősorban a haditengerészeti légierő gépparkját akarják kiegészíteni, amely súlyosan megfogyatkozott a vietnami háborúban.

A törvényhozáshoz intézett kérés McNamara legutóbbi bejelentését részletezi. Katonai szakírók rámutatnak, hogy az Egyesült Államok légierője

kitűnően szervezett légháritással találja magát szemben a VDK légitereiben.

Egy Saigoból kelteztett sajtójelentés például azt írja az amerikai pilóták közlései alapján, hogy az USA légierőjének még sohasem volt ilyen nehéz dolga, s a vietnami légháritás tűzereje, hatékonysága és találati pontossága napról napra nagyobb. A katonai szakértők szerint a VDK-légháritás korszerű célfelderítő és követő berendezésekkel, valamint az ezekkel összekapcsolt hagyományos- és rakétafegyverekkel rendelkezik a támadó gépek visszaverésére. Mind több és több esetben számol be az amerikai hadijelentés arról is, hogy a támadó gépek az elhárít-

Valahol a Szovjetunióban egy szovjet pilóta észak-vietnami bajtársait oktatja a szuperszonikus vadászgépekkel való manőverezésre egy modell segítségével

tás szuperszonikus vadászrepülővel találják magukat szemben.

Hanoiban közölték, hogy a VDK légháritása két amerikai gépet lölt le a VDK területén és ezzel az Észak-Vietnam felett megsemmisített támadó gépek száma 1471-re emelkedett. Saigoban bejelentették, hogy amerikai tengerészgyalogosok két ízben heves harcot vívtak a demilitarizált övezet közelében.

Ugyancsak Saigoból érkező jelentések szerint az USA katonai alakulatai megkezdtek első hadműveletüket a Mekong folyó deltavidékén.

Egy amerikai szóvivő Saigoban közölte, hogy az elmúlt héten az Egyesült Államok fegyveres erői a vietnami háború során eddigi legnagyobb veszteségüket szenvedték el: 970 katonájuk esett el, sebesült meg vagy tűnt el a harcokban.

Gerstenmaier önjelölt a bonni kancellárságra

Gerstenmaier, a bonni Bundestag elnöke egy interjújában, amelyet a Rheinische Postnak adott, készségét fejezte ki, hogy ha szükség van rá, akár a kancellári, akár pedig a külügyminiszteri tisztséget elvállalja. Gerstenmaier, aki idáig mindig azt mondta, nem kíván belépni a kormányba, most hangsúlyozta, hogy bár „végkimerülésig” lojális Erhard iránt, eljöhethet egy olyan időpont, amikor az ország iránti lojalitásnak nagyobb kell lennie a párt vagy pedig egyes személyek iránti lojalitásnál. A továbbiakban megjegyezte, hogy a Német Szövetségi Köztársaságnak ismét Franciaországgal kellene szorosabban együttműködni. Minél több tárgyalást kellene Párizsban folytatni — mondta —, mert egy új európai koncepció kidolgozása csupán a franciákkal együtt képzelhető el.

Erhard egyébként már néhány órával Washingtonból történt visszatérése után kénytelen volt a kormányátalakítás problémájával foglalkozni. Egy összevetésen, amelyen valamennyi CDU—CSU-vezető részt vett, nagyon sokan követelték az azonnal vagy legalábbis nagyon gyors kormányátalakítást.

Az USA feljújta az Indonéziának nyújtott rendszeres segélyt

Malik indonéz külügyminiszter Washingtonban megállapodott az amerikai kormánnyal, hogy az Egyesült Államok további rendkívüli élelmiszersegélyt, gyapotot és gépkocsikat küld Indonéziának. Ezenkívül folytatják indonéz szakemberek kiképzését Amerikában.

Malik befejezte tárgyalásait Rusk külügyminiszterrel, s washingtoni tartózkodása során Johnson elnökkel is találkozott. A közös közlemény szerint a két érdekelt fél felismeri annak szükségességét, hogy enyhíteni kell Indonézia adósságterheit. Nem közölték pontosan az új amerikai hosszú lejáratú segély adatait. Tájékoztató indonéz körök azonban közölték, hogy ez valamivel alatta marad a 60 millió dollárnak.

Malik és Rusk — mint a közlemény mondja — elhatározták, hogy bővítik a két ország együttműködésének területeit.

Előzőleg az amerikai külügyminisztérium nyilatkozatban jelentette be, hogy Indonézia új kül- és gazdaságpolitikája megnyitotta az utat a rendszeres amerikai segély felújítása felé. Amerikai részről ezt akkor fagyasztották be, amikor úgy találták, hogy Sukarno elnök politikája következtében Indonézia balra tolódott.

Kisanganiban levették a zendülőket

A kongói kormány perbe fogja Csombét

Megszakadt a diplomáciai kapcsolat Kongó és Portugália között

A kongói kormánycsapatok közelharcot vívnak a zendülő katangai csendőrség ellenálló egységeivel Kisangani, a volt Stanleyville környékén.

A központi hadsereg négy napos elkeseredett küzdelem után foglalta vissza Kisangani kulcsfontosságú pontjait, majd később ellenőrzését az egész városra kiterjesztette. Előzőleg körülbelül 2800 katangai csendőr állt szembe kongói tisztjeivel, és tagadta meg az engedelmséget a Mobutu-kormányhoz.

A fővárosban, Kinshasában, újabb portugálellenes tüntetés zajlott le. Kétezer ember vonult fel a portugál nagykövetség épülete elé, s kórusban kiáltották: „Vesszen Salazar!” „Le Csombéval!”

A tüntetők követelték, hogy Kongó szakítsa meg Portugáliával a diplomáciai viszonyt.

Közben luxusautó tűnt fel,

amelyből Mobutu elnök és Bomboko külügyminiszter szállt ki, s elvegyült a tömegben. Mobutu nem mondott beszédet, de szemmel látható rokonszenvét nyilvánította a tüntetők iránt.

A kongói rádió jelentette, hogy Kisanganinál a lázadó katangai csendőrök utolsó ellenállási göcseit is felszámolták.

A kongói kormány hivatalosan is panaszt emelt Csombé volt miniszterelnök ellen, a fővárosi különleges katonai törvényszéknél.

A Mobutu elnök, Mulamba miniszterelnök, valamint az igazságügy-miniszter és a belügyminiszter aláírásával ellátott feljelentés hazaárulással vádolja a jelenleg Spanyolországban élő belgabarát politikust.

A katonai törvényszék haladéktalanul megkezdte az okmány tanulmányozását — kö-

zölték hivatalos források —, de a per megindításának időpontja „a törvényszék döntésétől függ”.

Nyilvánvaló, hogy az eljárást Csombé távollétében folytatják le, s amint az AFP hírgyűnkség tudósítója jelenti, lehetséges, hogy a hadbírósg halálos ítéletet hoz.

A kinshasai Kongó képviselőháza egyhangúlag határozati javaslatot fogadott el, amely ünnepélyesen proklamálja a diplomáciai kapcsolat megszakítását Portugáliával.

A határozati javaslat egyidejűleg utal arra, hogy a kormány vizsgálja meg a diplomáciai kapcsolatok felújításának lehetőségét a Szovjetunióval és más országokkal.

A kongói hatóságok eddig még nem értesítették Portugália kinshasai nagykövetségét a szakításról.

Erhard nem kapta meg a remélt támogatást

Üres kézzel volt kénytelen távozni a bonni kancellár Washingtonból, ahol „keményebb” magatartással nyeltek engedményeket kicsikarni megingott belpolitikai helyzetének megszilárdítása érdekében. A híre kiserint Erhard a tárgyalásokon megpróbált kiharcolni a bonni követelések mellett, hogy Washington a fegyvervásárlás ügyében adjon Bonn-nak 1967 júliusán túl haladéktól, vagy tegye lehetővé, hogy ebből az összegből más áruvásárlásokat eszközölhessen. Erhard igyekezett Johnson tudomására adni azt is, hogy

a jövőben csak 50 százalékkal kevesebb összegű fegyvervásárlásokra tud megrendelést adni

az Egyesült Államoknak, mint amennyire az 1967 júliusában lejáró szerződésben erre kötelezettséget vállalt.

A záróközleményből azonban kiderül: Washington hajthatatlan volt ez ügyben. A vietnami háború fokozódó kudarcai jelentős terhet rónak az amerikai államháztartásra, s nem engedhet meg olyan „nagyvonalúságot”, hogy lemondjon a bonni dollármilliárdokról. Johnsonnak perse azt is tekintetbe kellett vennie, hogy novemberben kongresszusi választások lesznek, s a közvélemény amúgy is aggódik a növekvő infláció, a tervezett adóemelések miatt.

A bonni atomigények kielégítésében sem jött létre döntés a washingtoni tárgyalásokon. Az amerikai kormány tovább-

ra is fenntartja az ügyben a felemás magatartását: egyrészt azt állítja, hogy őszintén törekszik a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozására, másrészt keresi a formulát arra, hogy az atomfegyverek feletti rendelkezési jogba bevonja leghűbb európai szövetségesét.

Bárhogy nézzük azótaiban a dolgot, a lényeg marad:

az Erhard—Johnson találkozó nem hozta meg a

Bonn számára oly kívánatos döntéseket.

Washingtonban azonban ennek megállapításánál jó adag aggodalom is belevegült a kommentárokból. Felvetik a kérdést: nem járul-e hozzá az amerikai—nyugatnémet ellentét kiéleződése a NATO amúgy is súlyos válságához? Bizonyosra veszik, hogy a washingtoni megbeszélések visszahatásaként, a jövőben hűvösödni fog Washington és Bonn viszonya.

Tüntetések, fegyverropogások San Franciscóban

Kijárási tilalom két néger negyedben

A kihirdetett kijárási tilalom ellenére folytatódott a zavargások San Francisco néger negyedében. Fialat tüntetők szembeszálltak a tűzoltósággal, ismét gyújtópalackok hullottak épületekre és járművekre. A UPI hírgyűnkség jelentése szerint az éjszakai órákban fegyverropogás is hallatszott.

A város polgármestere kijárási tilalmat rendelt el két néger nyomornegyedben, Brown kaliforniai kormányzó pedig a nemzeti gárda kétezer katonáját küldte ki a rendőrség megerősítésére.

A rendőrség és a nemzeti gárda több helyen összecsapott a tüntetőkkel, akik gépkocsikat gyújtottak fel, betörték sok üzlet kirakatát. A fegyveres összetűzéseknek eddig csaknem száz sebesültje van, közülük tizet pusztulást sebesített meg. Néhány helyen a rendőrök és katonákat lövöldözés fogadta.

Brown kaliforniai kormányzó, aki a helyszínre érkezett, közölte, hogy szükség esetén még nagyobb számban veti be a nemzeti gárda egységeit a lázadás megakadályozására.

Összecsapásokra, tüntetésekre került sor St. Louis városában is.

Washington új békekampányt kezdeményezett, azt mindig a háború kiszélesítésére tett lépései követték.

Ciklünkünk elején „első közelítést” említettünk — íme, a valóság. Az ENSZ-közgyűlés megnyitása előtti héten a Pentagon vezetői arról szónokoltak az amerikai légióban, hogy az USA sikeresen fogja befejezni a vietnami háborút (New York Times). Azon a napon pedig, amikor megnyílt a közgyűlés, Johnson elnök sajtókonferenciáján ezt mondta: „... az Egyesült Államoknak jelenleg nincs más választása, mint a vietnami háborút folytatni”. A rákövetkező hajnalon már felszálltak a B—52-esek...

Mást mond Goldberg és más mond Johnson. Az egyik propaganda-hadjáratot indított, a másik a háború kiterjesztésére törekszik. Egyikük a világ közvéleményét próbálja megnyugtani frázisaival, másikuk a háború fokozását követelő szélsőséges katonai köröknek kíván biztositókat nyújtani.

Csoda, ha ilyen átlátszó szereposztás után Mr. Arthur Goldberget legjobb esetben mint meg nem értett embert kezelik egyesek az ENSZ-palota folyosóin?

Átlátszó szereposztás

világ sorsának intézői üljenek össze, fenntartás nélkül törekedjenek kölcsönös megállapodásokra, biztosítják a békét, amely a törvényesség és szabadságon nyugszik, tiszteletben tartja az emberiséget és a nemzetközi jogot.”

De halljuk, most Mr. Goldberget, aki a leghatározottabban kijelentette, hogy „messzeemenően egyetért a főtítkári értekezéssel a nemzetközi helyzetet illetően”. Goldberg, az ENSZ-közgyűlés második napján, tekintélyes időt felölölő szónoklatban meglepő dolgokat közölt. „... Az Egyesült Államok korlátok között akarja tartani a háborút és kész minden erőfeszítésre, a konfliktus mielőbbi megszüntetéséért” — mondotta a többi között.

Ördögi egybeesés, hogy éppen öt nappal ezelőtt (a közgyűlés második napján) Guam-szigeten nekilendültek a kifutópályának a nyolcmotoros B—52-es amerikai startegiai nehézbombázók és ismét támadást intéztek a VDK területén fekvő célpontok ellen. Azóta minden 24

Libermann professzor nyilatkozata

Hús százalékkal emelkedett a haszon az új szovjet gazdálkodási elvek nyomán

Libermann szovjet közgazdász, a harkovi egyetem professzora, az új tervezési rendszer és anyagi ösztönzés első eredményeiről nyilatkozott a TASZSZ tudósítójának. Libermann elmondta, hogy a Szovjetunióban jelenleg 673 üzem dolgozik hosszabb-rövidebb idő óta az új gazdálkodási elvek szerint.

A közgazdász meglepéssel szögezte le, hogy a gyárak e csoportjánál a munkatermelékenység növekedése, a haszon és a nyereség emelkedése nagyobb az átlagos ipari mutatóknál. Rámutatott, hogy mind a 673 üzem kollektívája a nyereség növeléséért saját kezdeményezésből mintegy 300 millió rubellel emelte a termékek realizálásának elsődleges terveit és 130 millió rubellel a bevételi terveket.

A haszon és a nyereség — mint várható volt — fokozatosan növekszik. Így az új gazdasági rendszerre átvált üzemekben a hét hónap alatt a múlt év megfelelő időszakához viszonyítva valamivel több mint hús százalékkal emelkedett a haszon.

Libermann professzor a továbbiakban a nehézségekről, akadályokról beszélt. Nem mindenhol egyszerre tértek át az új rendszerre, egyes minisztériumok még a régi módszer szerint irányítanak. Megjegyezte, hogy a szakirányítás további tökéletesítést igényel. A professzor szerint azonban ezek a nehézségek ideiglenesek. Eljön az idő, amikor a megrendelő és a szállító közvetlen szerződéses viszonyba kerül, s ez jelentősen megjavítja majd az ellátást és lehetővé teszi a tervszerű nagykereskedelmi vágányokra való fokozatos átterést.

Fejlődnek a magyar—kanadai kereskedelmi kapcsolatok

Elutazott Robert H. Winters kanadai kereskedelemügyi miniszter, aki Bíró József külkereskedelmi miniszter meghívására néhány napos hivatalos látogatást tett hazánkban.

A kanadai vendég elutazása előtt az MTI-nek adott nyilatkozatában összegezte magyarországi tapasztalatait, a két ország kapcsolatainak kilátásait.

— A legkellemesebb benyomásokkal távozom Magyarországról — mondotta. — Legfontosabbak természetesen azok a tárgyalások voltak számomra, amelyeket dr. Bíró József külkereskedelmi miniszterrel folytattam. E megbeszélések keretében kapcsolataink továbbfejlesztésének útját egyengettük. Együttműködésünk viszonylag nem régi keletű, de annál gyorsabb ütemben fejlődik. Az elmúlt két év alatt négyeszeresére nőtt a két ország áruforgalma, s további jelentős fejlődésre lehet számítani a következő esztendőben.

Franciaország kelet-európai kapcsolatairól tárgyalt Párizsban a minisztertanács

A francia minisztertanács ülésén, amelyet De Gaulle tábornok elnökletével az Elyséepalotában tartottak meg, Jozse államminiszter, aki az ENSZ-közgyűlésre elutazott Couve de Murville helyett ideiglenesen a külügyminisztériumot vezető, beszámolt az elnök júniusi szovjetunióbeli útján aláírt megállapodások végrehajtásáról. Közölte, hogy megalkulóban van és hamarosan megtartja első ülését a június 30-i egyezményre létrehozott két vegyes bizottság. Azt is bejelentette, hogy a gazdasági kapcsolatok fejlődését figyelemmel kísérő vegyes bizottság ülésén francia részről Michel Debré gazdasági és pénzügyminiszter fog elnökölni.

Közölték azt is, hogy Alain Peyrefitte, a tudományos kutatások és atomenergia-kérdések minisztere látogatást tesz a Szovjetunióban. Peyrefitte Moszkvában a SECAM színes televízió, a műszaki és tudományos együttműködés kérdéseiről kíván tárgyalni.

Charles de Chambrun külkereskedelmügyi államtitkár beszámolt most véget ért romániai és bulgáriai utazásáról. Ismertetett néhány adatot Franciaország és a kelet-európai országok gazdasági kapcsolatainak fejlődéséről. Eszerint Franciaország 1961 és 1964 között évi 500 millió frank értékben adott el beruházási javakat Kelet-Európának.

Fellendült az angol—kínai kereskedelem

Hirtelen konjunktúra köszöntött be az idén Anglia és a Kínai Népköztársaság kereskedelmében: a brit kivitel tavaly óta 50 százalékkal emelkedett. John Keswick, a brit—kínai kereskedelmi tanács titkára, a Sun tudósítójának kijelentette: a politikai helyzet ugyan nem jó, s Kínának családást okoz, hogy mi támogatjuk az Egyesült Államok vietnami politikáját, de esélyeink ennek ellenére jobbak, mint valaha.

A hirtelen fellendülés miatt az Air France légitársaság „üzletember-különjáratot” állított be London és Sanghaj között. A szeptemberben induló járat megnyitja a nyugati társaságok első közvetlen légi útját a Kínai Népköztársaságba.

Anglia januártól júniusig 15 millió font értékben exportált különböző árukat Kínába, szemben a múlt év hasonló időszakának 10 milliós eredményével. A kínai partnerek első sorban vegyi anyagokat, műszalat és gépi berendezéseket vásárolnak. Az angolok főleg textilipari nyersanyagokat, készruhákat, teát és műszereket importálnak, s kétféle fonttal többet költenek az idén a kínai növényi és állati zsiradéokra.

JELLEMEK, TETTEK, EMBEREK...

A gépkocsivezető és a paptanár

A gépkocsivezető nyolc általánost végzett. A pap-tanár egyetem és teológiát. Az egyik Budapest utcáit járta a Fővárosi Köztisztasági Hivatal gépkocsijával, tisztította az utat. A másik Pannonhalmán tanított.

Balogh Bertalan három műszakban végezte, különösebb képzettséghez nem kötött foglalkozását. Pásztor Walter pap-tanár az egyház egyik nagyműtű középiskolájának tanára serdülő fiatalokat oktató, nevelt. Tisztelték, megbecsülték. Amit egy pedagógus megkaphat, ő mindezt élvezte.

Mi készített arra,

hogyan ezt a két embert összehasonlítsuk, párhuzamot vonjunk közöttük? A jellemük. Az embertársaikhoz való viszonyuk, ami — ha csupán végzett tanulmányait és foglalkozásukat nézzük is — úgy gondoljuk, nem lehet egyforma. Nem is egyforma, amelyet idézünk, önmagáért beszél.

★

Július 13. Hajnali öt óra huszonöt perc. A Fővárosi Köztisztasági Hivatal öntözőgépkocsija az éjszakai műszak befejezése után a garázsba igyekszik. A budai rakparton halad. A Műszaki Egyetem előtt a kormánykezete felmondja a szolgálatot és egy betonoszlopról a Dunába zuhan. Néhány koránkelő horgász megdöbbenve nézi amint az erős sodrással magával ragadott gépkocsiból kimászik egy fiatal ember. Nagy karcsúsággal a part felé igyekszik.

A gépkocsi egyre távolodik a parttól, süllyed!

Segélykiáltás hangzik: *Segítség!*

A fiatal ember pár méterre van a parttól, amikor meghallja a gépkocsiban rekedt társ rémült kiáltását.

A horgászok rémülten nézik, amint az úszó fiatal ember visszafordul társáért.

Alig látszik ki valami a vezetőfülkéből, amikor az ajtó összetört üvegén keresztül kimelei a bentrekedt embert.

A parton levők közben a mentőkért és tűzoltókért telefonálnak.

A távolból sziréna egyre erősödő üvöltése hangzik. Drámai pillanatok! Az erős sodrásban nehéz a mentés. Még pár méter és partot érnek... Szinte eszméletlenül állapotban emelik ki a két üvegcsillánktól vérző, csuromvizes embert.

A gépkocsit elnyelte a hullámsír...

A mentők rohamgépkocsija száguldott a sérültekkel a kórházba. Közben a tűzoltóság könnyűbúvárai az elsüllyedt gépkocsi felkutatására és kiemelésére készülődtek. Hosszú órák megfeszített munkája után csőrökkel kihúzták a gépkocsit. Egyszerre feltűnt egy bekötött kezű fiatal ember: A tragikus gépkocsi vezetője, Balogh Bertalan.

Nem tudom hogyan történt, szinte pillanatok alatt játszódott le a baleset. A kormány felmondta a szolgálatot, a vezetőfülkém ajtaja

zuhanás közben

kinyílt. A part felé úszva halottam meg társam, Boros bácsi hangját. Egyszer gondoltam, meg kell mentenem!

Nem gondolt arra, hogy mindketten ott vesznek?

Csak arra gondoltam, hogy Boros bácsit meg kell menteni.

Az emberiesség győzött. Hiszen Balogh műszaktársa a hatvan esztendő Boros bácsi zuhanás közben nyílt kartörést szenvedett, úszni sem tudott...

★

Augusztus 16. Alsóórs. Pásztor Walter, a pannonhalmi felekezeti gimnázium tanára egyik tanítványának lánytestvérével csónakázni indul. Erősen hullámszó a tó, viharos az idő. A tanár ennek ellenére egyre beljebb evez. A lány közli, hogy megfürdik. Beugrik a vízbe. Pásztor Walter egyetlen szóval sem figyelmezteti a veszélyre. A hullámok elragadják és egyre távolabb viszik a csónaktól. Hiába próbá-

bál a csónakhoz úszni, a hullámok beljebb sodorják. A távolság egyre nagyobb lesz.

A lány segítségért kiabál.

A pap nem evez a magatehetetlen lányért. Nem segít.

Lassan besötétedik. A vihar erősödik. A hullámok nagyobbak. A két ember elveszíti egymást.

A lány feje

végleg eltűnik

a pap szeme elől. Walter páter keresztet vet és életét mentve evez a partra. Kifáradva megy egyik ismerősehez. A lány szüleinek táviratot küld, hogy elvesztette a lányt. Ezzel lefeküdt aludni.

A postás a táviratot soronkívül továbbítja. El lehet képzelni a szülők szörnyű megdöbbenését.

...Ezalatt a viharos Balaton hullámai sodorták a fiatal lányt. A távolban feltűnt a kivilágított Európa szálló hatalmas tornya. A sötétségben ez jelentette az életet, a célt. Az idő és tér érzékét elveszítette, a perc óráknak, az óra végtelennek tűnt. Fáradt volt, de az életösztön erősebbnek bizonyult, győzedelmeskedett. Hosszú órák múltán a Balaton túlsó oldalán ért partot. Bekopogtatott az első házba,

ahol nyomban lefektették és értesítették a hatóságot.

Közben a kétségbeesett szülők holtnak hitt lányuk felkutatására indultak.

A pap-tanár a rendőrséget a partra érkezése után nem értesítette. Így nem indulhattak a lány felkutatására, repülőgéppel, mentőrohamcsónakkal, amely a legnagyobb hullámszó idején is nagy sebességgel tud haladni.

Leírhatatlan volt a meghatódás, amikor a szülők örökre elveszítettnek hitt gyermekükkel találkoztak.

A páter miért nem próbált segítséget nyújtani az életveszélyben levő lánynak?

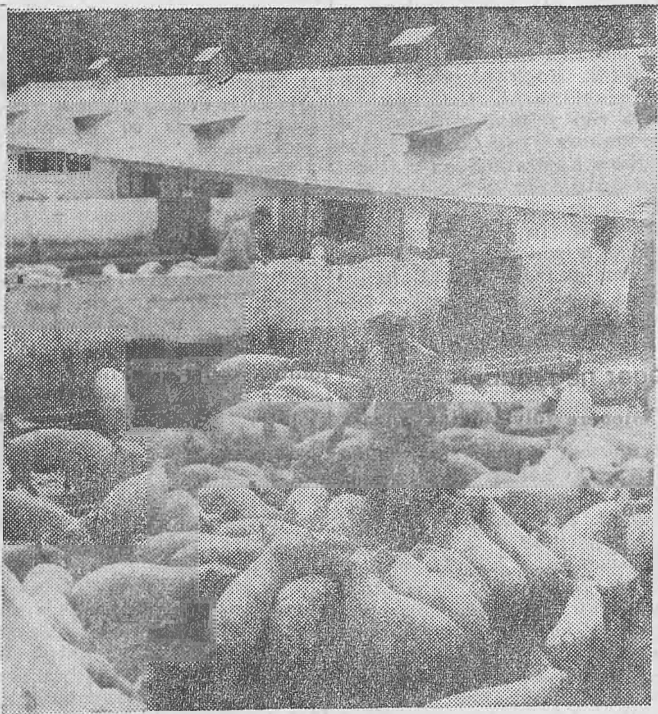
Miért nézte tétlenül,

amint a hullámokkal küszködik.

Walter azt mondta, hogy az adott helyzetben nem tudott segíteni. Meg se próbálta. A partra érkezése után sem értesítette a rendőrséget, pedig a lányról tudta, hogy valahol ott van a Balatonban. Ő már biztonságban volt...

Ez a különbség Balogh Bertalan gépkocsivezető és Pásztor Walter bencés pap-tanár emberisége között.

— Zimm —

A lelkiismeretes munka eredményeként szépen gyarapodnak a „hűsértésjelöltek”. Célgazdaságainkban az állattenyésztés a legfontosabb üzemágak egyike. Nemcsak a hazai, de külföldi fogyasztók asztalára is kerül ezekből a hűsértésekből.

M ONDTAM ÉN, FIAM; ne menj el hazulról. Ott hon is meg lehet élni szépen. Az öcséd sose vágyott el. Most házasodik. Ha akkor rám hallgatsz, már neked is jobb lenne. Mondtad, ne menj; a világváros tele van veszélyvel...

Nyugodjék meg, apám. Hamarosan szabadulok. Meglássák, nem felejtkezem el a nászajándékról se. Kárpótolom magukat is, amiért eljöttek hozzám — mondta a fiú az apjának a beszélőn.

Az öcséd már nősül — ismételtette az öreg. — Sok szerencsét neki. A keresztelőre én is otthon leszek. Viszek egy gyerekocskit a kisbabának...

Az öreg az utolsó szavakat meg se hallotta:

Vigyázz magadra, Vili. Anyád is ezt üzeni — búcsúzott a szabadságvesztés büntetését töltő fiától, s hazautazott a kis faluba.

Otthon a házasság előkészületei folytak. Majd megtörtént a lakodalom. Utána érkezett a levél, Vilmos írta, a régi pesti címéről:

„Kiszabadultam, dolgozom, jól vagyok”.

Mindez nyár elején történt. Készült az öreg, hogy meglátogassa a kiszabadult fiút. De nyáron sok az elfoglaltság, sok a munka. Irtá Vili is a városból, hogy még az idén hazalátogat, csak most nem ér rá. Sok a dolga.

Egy beváltott ígéret

Levelek mentek, jöttek és most a kora őszi napon egy szállítólevél érkezett a vasútállomásról.

A Z ÖREG ÁTVETTE A PAPIRT, s nézegette. Ilyet író még sose látott. Bement a szemüvegéért, hogy jobban lásson:

— Nézd, csak, asszony! — mondta a feleségének. — Ez a Vili küldött nekünk valamit. De mit? Úgy olvasom: jarsi kova... Vagy parti kova? Nézd már!

— Micsoda! — lépett hozzá az asszony: — Miféle kova lenne? Minek küldene vasúton kovárt? — Odahajolt, nézte, s felkiáltott: — Nem parti kova az, hanem yorksi koca! — Micsoda?! — hajolt oda az öreg.

— Az. Amit mondtam. Yorksi kocát küldött nekünk Vili.

— A Vili? — mélázott el az öreg. — Csak jó gyerek. Nem felejt el bennünket. Igaz, megígérte, hogy majd segít rajtunk... Akkor helyet kell annak a kocának készíteni...

— Majd én elkészítem, te csak menj, siess érte — mondta az öregasszony. — Vigyél

Az előzetes letartóztatottak egyik legalapv etőbb feladata a magatartási szabályok megismerése. Eppen ezért a zárkafelelősöknek rendszeresen ismertetni kell a szabályzatot. A magatartási szabályok határozzák meg a letartóztatottak kötelességét a börtönben, ahol mindig aszerint kell élniük, cselekedniük.

Nemcsak süllyedni lehet...

Arról hallani, vagy olvasni, hogy egy embernek derekba tört a pályája, zátonyra futott az élete, mindig szomorú és elgondolkodtató. Még inkább az, ha fiatalról van szó, akinek az élet ebben a korban adhatna talán a legtöbbet. Legsomorúbb azonban, és elgondolkodtató, ha a törést bűncselekmény, azaz meggondolatlan, bünszerű felelőtlenség okozta. Hány kesergő ember sirta már el a bánatát így, amikor beszélgettünk vele a börtönben:

— Igen, ha akkor józanul mérlegeltem volna, hogy szabad-e vagy sem —, hogy milyen következményei lehetnek —, milyen drága árat fogok fizetni érte.

Alkalmom szülte bajok

De ez az ember is „élt az alkalmossal”. Hozzányúl a közösség tulajdonához, vagy a volán mögé ült annak ellenére, hogy már nem voltak biztosak a kezei, elég élénke a reflexek, hiszen a felhajtott néhány pohár bor bénítóan hatott, ha gondosan ellenőrizte volna a kocsi, a fékberendezéseket, a futót és így tovább, és nem azt tartja, hogy erősen kopott ugyan az első kerék köpenye, de ezt az utat meg bírja. S ha már így is indult el, nem a maximális sebességgel zavarja a Wartburgot. De robor. És a véletlen úgy hozza — megtörtént eset —, hogy akkor kap de-

fektet, amikor szembejön vele egy másik kocsi. A tragédia elkerülhetetlen: két ember a helyszínen, egy a kórházban hal meg.

Hozzányúlunk, eltulajdonítanak valamit, noha tudják, hogy jogtalanul cselekszenek, felelősségvadás jár érte. Elnek az alkalmossal, mert az adott pillanatban akaratgyenének bizonyulnak...

Elköveti egy elítélt a fegyelmi vétséget — pedig ismeri a magatartási szabályokat —, mert a „nehéz helyzetben” nem ura cselekedetének, nem gondol arra, hogy a fegyelmeztelen magatartásnak börtönben is megvan a következménye.

Ezt inkább azoknak mondjuk, akik a saját bőrükön még nem tapasztalták. A többiek már tudják: mit jelent a sötét, a szigorított, s mennyi tüprengést okoz az összkedvezmény megvonása: nem jöhet levél az otthoniaktól, ki tudja meddig nem találkozhatnak, s úgy lehet, otthon tenger-nyi a gond, a baj... Nem beszélve az első büntényesekről, akiknél egy-egy fegyelmi a legnagyobb kedvezmény elvesztését is okozhatja.

Meg lehet állni

Sokan annyira „búnak adják” a fejüket, szinte minden tettüket az „elkeseredés” irányítja: aztán sorozatosan kapják a fegyelmeztetéseket. Milyen szívzsomorító hangon tudják

mondani ők is, amikor azt kérdezzük tőlük, mikor lesz már elég, hogy ők olyan szerencsétlen emberek, rajtuk már semmi sem segíthet. Pedig nem igaz: nem igaz, hogy a lejtőn nem lehet megállni. Hány példát említsünk ennek bizonyítására.

Galaga Béláról mesélték a napokban Állampusztán:

— Volt időszak, amikor ez a fiatal, alig huszonkét éves elítélt, semmivel se törődve, sorra követte el a különböző fegyelmi vétségeket. Megmáskosolta magát és ment a maga útján. Hogy ez az út hová vezet, nem törődött vele. Negyven nap szigorított és egy tartós összkedvezmény „kellett” ahhoz, hogy Galaga Béla gondokozni kezdjen, és olyan elhatározásra jusson, ami gyökeres fordulatot eredményezett nála. A gyakori beszélgetés egyikét azzal zártuk, hogy Galaga kijelentette: „nem akarok több fegyelmit kapni...” Ezt mondta a szüleinek is. Teltek a napok, és Galagáról egyre ritkábban hallottunk rosszat. Inkább olyasmit mondogattak róla, hogy szófogadó, igyekvő ember. Most pedig úgy emlegetik, mint a tábor egyik legfegyelmezettebb elítéltjét.

Nos, így változott meg a vélemény Állampusztán arról a Galagáról, akit nem is olyan régen egy sokat sejtető közlegyintéssel intéztek el azok, akik már ismerték. Azóta másként beszélnek róla.

Örvendetes változás

Annak, ha ez a változás tartós marad, elsősorban Galaga veszi hasznát. Ne soroljuk fel, hogy milyen szempontból. Hiszen ez is ismert, gyakran esik szó arról, hogy a fegyelmeztetett, munkaszerező embernek mennyivel könnyebb a szabadságvesztést elviselni — ahogyan arról is sűrűn beszélgetünk elítéltekkel, és hozzátartozókkal is —, hogy egyetlen szülő számára sem közömbös, hogyan viselkedik a börtönbe került gyerek. Sok megszakadt kapcsolat állt helyre éppen ezáltal, hogy az otthoniak csak jót hallottak a már-már kitagadott gyermekükről, tesvérükről. Galaga szülei a pusztá ígéretnek is örültek, hogyne lennének boldogok, majd akkor, ha arról értesülnek, hogy soronkívvil írhatnak levelet, küldhetnek csomagot Állampusztára, vagy tovább maradhatnak a fiúk mellett, mint ahogyan a hivatalos beszélő idő letelik. Ismét teljesebb lehet a bizalom a gyerekek szemében.

Örvendetes ez a változás — ha tartós marad —, annál is inkább, hiszen fiatalról van szó, aki ha így folytatja, viselkedhet magát a becsületes emberek közé.

— Valamikor nagyon hanyag ember volt Galaga — mondták a beszélgetés elején, de a mai Galagáról már így összegeződött a vélemény: a tábor egyik legfegyelmezettebb elítéltje.

— ko —

Az élet szeretetét eredményeink fejezik ki

A szülőknek, nevelőknek minden időben gondok özőnét okozzák a serdülők problémái. Minden gyerek eléri az élete folyamán azt az időszakot, amikor már nem gyerek és még nem felnőtt, s ilyenkor ugyanúgy helytelen gyermeknek tekinteni, mint felnőttnek, ugyanúgy helytelen minden lépését megszabni, vigyázni, babusgatni, mint felnőtt felelősséggel felruházni, s azt követelni tőle. Csakhogy ezt mindkét félnek meg kellene érteni!

Hogy kinél mikor kezdődik, s meddig tart az esetlenség kora? Erre nem lehetne pontos választ adni. Kít előbb, kít utóbb ér el, ki fejlettebb, s hamarabb, ki nehezebben, hosszabb idő alatt fejlődik túl rajta. Olyan is akad, aki egész életében ki se nővi.

Túlerölteti az önállóságot

Bor Tamás előzetessel a Budapesti Megyei Börtönben találkozunk. Tízennyolc éves. Ez az a kor, amelyben a fiatalok zöme túljut a serdüléssel járó bukdácsolásokon. Ettől kezdve inkább a felnőtt megmondókat, felelősségtudat, celtudatosság jellemzi az embert. Bor Tamást nem.

Nyolc általánost végzett annak idején, és:

— Autó-motorszerelő szerettem volna lenni, de nem vettem fel. Mint segédmunkás dolgozom azóta is — mondja, s beismeri: nem valami nagy kedvvel végzi, amit végez.

Korábban garázdaságért négyhónapi javító-nevelő munkára ítélték. Most erőszakos nemi közömbösítésért várja a bírósági tárgyalást. Ahogy a nevelő előtt áll a kamaszkor minden jellegzettségével, elgondoljuk: ez a fiatalember koraérettnek látszik. Túleröltötte az önállóságot, a határozottságot, a magabiztosságot, ami nincs benne. Csak így ne maradjon!

Föltűrt ingujja alatt tetovált kereszt, rajta kígyószerű szörny kúszik felfelé:

— Mi az?

— A temető szelleme — mondja csendesen.

— Mire jó?

A kérdésre vállrándítás a válasz. Mi más is lehetne? Hiszen jómaga se tudja... Valami keresés, önmaga keresése. Lejjebb, az alkarján is egy foltnyi tetoválás. Önérettel jegyzi meg:

— Több nincsen!

— Ezekre miért volt szükség?

Az ismételt kérdésre se több a válasz, mint az előzőre.

A magatartásában, az odadobott szavaiban ott lappanganak a korai kiegészítő tünetei... Vagy csak azért képzeljük ezt, mert ilyen szemrevaló fellépése ellenére — jóképű, kisportoltnak látszik — erőszakos nemi közömbösítés került szembe a törvénytől...?

Megjegyezzük:

— A szerelemről fogalma sincs.

Mintha áramütés érte volna, élénkség villan át rajta. Kicsit kihúzza magát, s a lárvacra, a semmitmondó üres szemekbe mosoly melegül:

— Most lett volna — válaszol csendesen.

— Erőszakkal?

A kérdés elharmarkodott. Könnyen visszazökkenhetné fiatalemberünket a terepszínű állapotába... De nem ez történik. Bor Tamás kedvére való témának tartja a szerelmet. Jólész neki, hogy beszélhet valamiről, ami nemrég olyan szépnek látszott. Azt mondja:

— Most volt egy kislány. Nagyon tetszett nekem. Én is tetszettem neki, talán össze is jövünk, ha meg nem történik ez a bűncselekményem.

— Azóta mit tud a kislányról?

— Semmit.

— S ő tud erről a bűncselekményről?

— Nem tudom... Nem valószínű.

— De mégis vége a szerelemnek, ugye? Pedig el se kezdődött.

— Úgy látszik — mondja. Az emlékezés még mindig derűs, kedves teszi az előbb szorongó, fásult arcot.

Biz nagy dolog az, hogy volt valaki, aki őt mindennél is mindenkinél jobbnak tartotta, többre becsülte. Bilyon, nem sok ilyen valakije

van az embernek. De mindenkinél lehet, kell legyen, van ilyen valakije. Enélkül nem élet az élet. Ez a szerelmese egymás iránti kölcsönös bizalma, megbecsülése, amely, ha megvan, akiknek őszintén megvan, azok hegyeket képesek mozgatni.

— Érezte ön már valaha, hogy valaki önt tartja mindenkinél különbnek?

— Most lett volna ez az egy.

— Ön is így érzett iránta?

— Így.

Ez a „most lett volna egy”, mire Bor Tamás kitölti a bűntudását, vajon merre lesz? Kivel él? S hogyan?... Bizonyosan másban találja meg

azt, amit Bor Tamásban sejtett... — De...

— Csakhát, valahogy úgy vannak vele egyesek, mint amit Victor Hugo Nyomorultak című regénye egyik szereplőjével mondat ki: az emberek elítélik azokat, akik elletenek, és megvetik azokat, akik védik őket... Az is érthető, hogy általában azok vetik meg az őket védőket, akik nem bizonyosak saját magukban. Akik félnek attól, hogy valamikor ők is szembe kerülhetnek a törvényekkel, s nekik is félniük kell a megtorlástól... Vagy nem így van?

— Önök — mondja Zámbo János — jobban tudhatják. Idősebbek, tapasztaltabbak, s így világosabban látják az élet dolgait.

Ebben a kijelentésben már a józan, felelősre felkészült diák szót, választott. És mi reméljük, hogy Zámbo, ha megmondottabbban viselkedik, képes lesz elérni a célt, amit a tanulmányai folytatásával kapcsolatban maga elé tűzött.

Letartóztatott és elítélt fiatalok gyakran hivatkoznak az idősebbek meg nem értésére, a részükről megnyilvánuló, szerintük okatlan kifogásolt élenkebb élet szeretetére. De arról szeretnek megfeledkezni, hogy az élénkséget csak a megfelelő erkölcsi kereten belül lehet és szabad kifejezésre juttatni. Hogy megint egy kedvencükre hivatkozzunk a nem rég feltűnt Antoine, a torzonborz francia — legelőbbi hajviseletében a Beatleket utánzó — énekes fiú, akit a magyar közönség is jól ismer a tv képernyőjéről, ahogy a roncslelepen felbukkanva, gitározó, éneklő hangjával ragadja magát a közönséget. A tanulmányairól mondja: hogy az iskolában maradjak, ahhoz elegendő a megfelelő intelligencia, s hogy rendszeresen járjak az előadókra. Különböző nem én választottam a tanulmányaimat, a szüleim kényszerítették rám, de most már kár lenne abbahagyni. Egyébként — és most jól figyeljünk — a makacság értelmetlen, a kitartás viszont erény. Nem fogok ragaszkodni ahhoz, hogy mérnök legyek, s ha nem fog tetszeni, ugyanúgy az énekléshez sem. Az éneklést azért kedvelem, mert közelebb hoz az emberekhez.

Ezeket a példákat csak azért idéztük, hátha egyes fiatalok rajongásig szeretett kedvencei nyelvén jobban megértik, hogy az életet semmiképpen se a felületesség, könnyelmű lezserség, hanem minden esetben a megfeszített, kitartó munka teheti értelmessé, eredményessé. Az élet szeretetét az ilyen formán elért siker fejezi ki.

Sz. G.

ÉDESAPÁMHOZ

Mikor jössz már haza édes jó apuka, Ezt kérdezem tőled mindig gondolatban. Ugy hiányzol nekem — oly egyedül vagyok, Pedig képelethen mindig nálad vagyok. Anyu is csak búsul mióta elmentél, Sír utánad egyre fájó szívvel szegény. Látod mily nagy bajba sodortál te minket, De mi megbocsájunk — hazavárunk téged.

Jó leszel majd ugye? Hazajössz miközénk, Azt mondja anyuka, akkor nem sír többé. En is vidám leszek, lesz nekem apukám, Siessél nagyon, örökké várunk rád. Ezt üzenem neked levélem keresztül, Igyekezél hozzánk, hogy boldogok legyünk. De amíg nem jöhetsz, azt kívánom neked, Legyél egészséges, viseld magad szépen.

Mikus Sándor elftelt Sátoraljaújhely

NEVELŐK ÉLMÉNYEIBŐL:

Kétszáz év munkaviszonyban...

Innen is onnan is eljutott hozzá a hír, de volt úgy is, hogy ő is hallotta. Fel is tűnt neki a többszöri nagyképű kijelentés. A középkorú, csikos ruhás férfi saját szavai szerint igen kivételes helyzetben lehetett a szabad életben. Helyzetét így jellemezte elítélt társai előtt:

— Nálam a pénz nem számít. Meglátjátok gépkocsi vár engem szabaduláskor.

A nevelő ezután csak annyit mondott a zárkabelieknek:

— Könnyű ezt kijelenteni, de nehéz megvalósítani, mert önök közül senki nem láthatja ezt az embert a szabadulásakor. De én meg fogom nézni a fogadtatását és elmondom önöknek.

Mintha ettől megszeppent volna emberünk, és egy időre valóban felhagyott a dicsekvéssel. Az idő múlásával azonban elfelejtette figyelmeztetést és megint folytatta az alaptalan dicsekvést. Felsorolta, hogy hány helyen dolgozott és milyen magas beosztásban. Volt ő főerdészről kezdve építészvezetőn keresztül diszpécserig minden. Egy józan gondolkodású ember feljegyezte, hogy emberünk hány munkahelyet jelölt meg és mennyi évet, amit a különböző helyeken töltött. Hozzávetőleges számítások szerint kétszáz év kerekedett ki. Ezt fel is említették neki. Ő azonban nagyvonalúan túltette magát ezen, meg sem hallgatva az ellenvetéseket, s úgy látott, önbizalmát semmi sem rendítette meg. Mindennek ellenére sokan hitelt adnak a szavának. Ugyanakkor sokan bosszankodnak emiatt és nem hittek neki.

A tárgyilagosabbak közül többen leintették a dicsekvő társukat, azonban azt nem tudták megakadályozni, hogy csodálói és tisztelői ne támadjanak a nafvabbak közül. Ezek aztán médiumok voltak a jószituált embernek. Emberünk ígéretében nem volt szegény, és jóindulatáról biztosította csodálót. Akik gúnyos, vagy

megvető kételkedéssel fogadták szavait, vagy egyszerűen ízléstelennek tartották szavait, azokat szóra sem méltatta. Aki hangot adott annak a véleményének — hogy olyan ember, aki rendezett körülmények között él, az természetesen veszi ezt és nem említi fel úton-útfélen, azt egyszerűen meg sem hallgatta. Hanem tisztelői gyűrűjében elmerült. Az igazság kedvéért meg kell mondani, hogy voltak óvatossak is, akik nem nyilatkoztak abból a megfontolásból, hátha igazat mond ez az ember. S őket nem érheti vád, hogy elenkeztek, ha pedig valótlanosságot, amit mond, akkor sem történhet velük semmi, minden marad a régiben.

A nevelő minden véleményéről tudott és helytel, közel bele is avatkozott. Egy-egy megjegyzéssel normális mederbe terelte a vitát. De a szabadulás napján akarta a végző szót kimondani. És ez a nap is elérkezett. Emberünk lekerült a csikos öltözet, és a letéti raktárból is előkerült egy vásott, kopott öltöny. A férfi igen szánalmasan festett benne. Nemhogy a jóléttel, de még a létbiztonsággal bíró ember benyomását sem kellette.

A nevelő megkérdezte:

— Ez talán az öltözet?

— Tetszik tudni, nevelő úr, adni kell a nagyot ezeknek, máskülönben nincs tekintélye az embernek.

— És a gépkocsi?

— Ah, hagyjuk... — legyintett a férfi.

— Talán haza sem várják magát?

— Mondd valamit, nevelő úr.

A nevelő elhallgatott. A férfi szegényes sorsán tűnődött, majd útjára bocsátotta és amikor másnap a körleten a nagyzó után érdeklődtek, híven elmondta a történeteket.

— Vannak ilyenek — jegyezte meg az egyik elítélt. — Így adjon a nagyzólok szavára valaki is...

S. Gy.

2 Rajtakapva érzi magát

Egy másik fiatal, ugyan-csak ebben az objektumban, ugyancsak tízennyolc évesen, Zámbo János (a napokban Szekszárdról szabadult Zámbo János nem rokona. A szerk.) kirakatfosztogatásért és más garázda cselekedetekért tölti a bűntudását. Harmadikos gimnazista volt, közepes eredménnyel zárta ezt az évet.

Terveiről kérdezzük, s azt mondja:

— Ha szabadulok, folytatom a tanulmányaimat, a negyedik gimnáziumban.

A továbbiakban azt is megtudjuk, hogy Zámbo János az általános iskola utolsó éveiben itthon, Budapesten rossz társaságba keveredett. A szülei debreceni rokonokhoz küldték, hogy ott, a visszamozdító barátoktól nem háborgatva, végezhesse a gimnáziumi tanulmányait. Debrecenben el is végzett két osztályt, aztán a szülei úgy látták, most már komoly, nagyfiú, az lesz itthon is. A harmadik osztályt így aztán Budapesten járhatta. De valahogyan újra létrejött a kapcsolat közte és hajdani általános iskolai cimborák közt. Velük együtt törték fel a kirakatokat, amiért most a bűntudását tölti.

— Miért tették?

— A válasz megmondatlanul serdülőre vall:

— Időtöltésből... Nem gondoltuk, hogy ezért börtön jár. En mindig úgy képzeltem, hogy börtönbe csak nagy bűnösöket, gyilkosokat zárnak.

— Hogy képzelhette hogy a rombolókat nem? Mi lenne, ha mindenki büntetlenül tőrne, zúzna?

— Úgy gondoltuk, ha rájönnek, a kárt meg kell fizetniük, de, hogy lecsuknak, azt nem képzeljük.

— Mi lett a lopott értékekkel?

— Semmit nem értékesítettünk. Nem azért loptunk, mert szükség volt rá. Szétértük, eldobáltuk, amit elvittünk — mondja, mintha egy üres gyufásdoboz eldobásáról beszélne.

— Mégis: mivel magyarázza, hogy ilyen időtöltést választottak maguknak egyes fiatalok? Kicsit furcsán néz ránk, majd mint aki valami nagyon jelentőséget, bátrát mondana, ki-vele:

— Hát azzal, hogy nincsen kielégítve a fiatalok igénye. Ha az ember valami jó tánczenét akar, akkor hiába kapcsolja be a Kossuth rádiót, nálunk nem sugároznak jó táncmuzsikát... S nem léptetnek fel kiváló külföldi énekeseket.

Tájékoztatjuk a fiatalembert

a tévében hetek óta folyó táncdalfesztivál, s hogy a nyári zenei program olyan kiválósággal lepte meg a dzsessz-kedvelő közönséget, mint a három vidám angol fiúból és egy nyugat-indiai testvérpárból álló Checkmates-együttes. Ugyancsak a nyár folyamán tartózkodik hazánkban a négy szép fiatal dán énekesnő, akiket kellemes hangjuk, remek énekkulturájuk után világszerte Golden Girlsnek, aranylányoknak hívnak. Megemlíthetjük még a világhírű énekeseknek és zenekaroknak a Magyarországon szabadtéri hangversenyeken, rádió- és televízió koncerteken másort adók legjobbjai között Sado Savir paródiáistát, aki jól énekel, de inkább másokat utánzó. Az Anna, mint Armstrong kezdő és Z-ig, mint Zecchi folytatja. A vendégek bejárják az országot, Nyíregyházától Szombathelyig Sjófoktól Bajáig szórakoztatják az ország nagyobb városainak közönségét, majd a Kis-Stadionban galaesten lépnek fel.

Azok tájékoztatására, akik az énekesek könnyű életsorját irigyelnék, megemlíthjük, hogy például a Checkmates-együttes basszusgitárosa: George Ford, egyetlen hallgatósági korában ösztöndíj-kiegészítés céljából kezdett a dzsesszrel foglalkozni. Az ösztöndíj kiegészítése sikerült. A saxofonos; főiskolát végzett könnyelő, és a többiek között sincs, akinek véletlenül hullt volna az ólába a siker, a szerencse, mint azt egyesek gondolnák.

Mikor Zámbo ezekről hall, alig jut szóhoz. Inkább rajtakapva érzi magát. Amíg szabad volt, se igen érdekelte őt az, amit kifogásol, az ország komoly kulturális élete. De mert a kijelentésére nem lefordogást, hanem magyarázatot kapott, megkísérelt még egy ellenvetést.

— Nálunk — mondta bizonytalanabban, — mégis nagyon nehéz, kötött a fiatalok élete. Ha egy rendőrt meglát egy nagyhajú fiút, nyomban zaklatni kezdi...

— Honnan veszi ezt? Miért túloz? Éppen a napokban voltunk egy üzemi rendezvényen. Csak úgy hemzsegetett ott a Beatleket majmoló kamaszok. Egyiket valóban igazoltatta egy rendőrt, mert megvált az oka rá. Am, akinek nincs vaj a fején, az nyugodtan mehet a napra nagyhajjal is. Akinek nincs a fülemögött valami, nem fél a rendőrtől, sőt, megnyugtató számára az, hogy vigyáznak a rendre, még ha őt igazoltatják is. Vagy nem így van?

Öröm helyett — bánat...

— **ÉLJENEK A MARIKÁK!** — nyújtott át egy hatalmas csokrot széles jókedvvel a nyugdíjas házmeister bácsi, amikor a csengésre a fiatalasszony ajtót nyitott.

— Drága Pali bácsi, mire való ez? Oh, hát maga is gondolt rám? Jól mondják, öregember, nem vén ember — igyekezett tréfálkozni az asszony is. — Megkínálhatom?

— No, no, nem azért jöttem.

— Én sem azért kínálom meg, mert virágot hozott, hanem mert olyan kedves — s hajszálon múlott, hogy az asszony nem sirta el magát.

— Ne köszöntsem meg a ház egyetlen Máriáját? — kérdezte az öreg.

— Hogy jutott eszébe, hogy ma van a névnapom?

— Onnan, hogy reggel lementem egy féldecire.

— Akkor én is azt töltök. De folytassa.

— Aztán láttam, hogy a sarki piacnál mindenki virágot vesz. Rózsát, szegfűt, gladiolust, vagy hogy a ménykúbe hívják... Szóval ki mit. Odamegyek az egyik virágárushoz, öregasszony volt, és kértem tőle, milyen nap van ma? Azt mondja, megmondom, ha kend is vesz virágot.

Attól függ, választottam én... Szóval így jöttem rá, hogy magának pedig megköszöntöm. Hanem máris rohanok, nem látatlanok tovább. Lesz

magának elég baja, ahogy látom, nélkülem is.

Pali bácsi ráhibázott.

— Máris van — mondta szomorúan az asszony.

— Mindenkinél van, Marika. Ne keseregjen, hiszen jönnek a vendégek és... Mit szólnak, ha így látják?

Alig ment el Pali bácsi, az első vendégek valóban megérkeztek. Laciék Budáról. Elhozták öt éves kislányukat, Pirikét is, hadd játsszanak a gyerekek, amíg a felnőttek beszélgetnek. Kató azonban nem volt odahaza.

— Hová ment? — kérdezte Piri Marika néntől.

— Kávét küldtem, nézd csak már jön is. Leszalahatsz, sétáljatok egyet, ha van hozzá kedvetek. Nem sürgős a kávé. Te pedig Lacikám — fordult Mária a testvéröccséhez —, foglald el magad. Nézd a meccset, vagy olvassál. Hadd jöjjön ki hozzám a feleséged.

— Nincs pletyi — élelődtött Laci.

— Azt máskorra hagyjuk. Különbösen sincs hozzá most kedvem. Ma ünnepelünk, elvörös névnapom van.

ÚJRA CSENGETTEK. Még egy házaspár jött. Ők is a rokonsághoz tartoznak. Marika nagybátyja és a felesége.

— Akkor együtt is volnánk — kísérté be őket a háziasszony Lacihoz. — Nekünk még

ÚT A „LAPOSBA”

Mindenütt van és mindenütt más és más névvel ruházták fel az elítéltek azt a helyiséget vagy épületet, amelyet fegyelmi zárka céljaira használnak.

Itt „lapos” néven ismert azok előit, akik mindennap látják ugyan, de belülről nem ismerkednek vele és azok is így nevezik, akik már megismerték belülről is egyszerű másszor.

Lapos teteje miatt keresztelték el így ezt a kis épületet, mely mellett mindenkinek elvezet az útja naponta többször is, de az odavezető útra mégis csak egy pár elítélt lép, akik félredobva a fegyelmet, áthágvá a magatartási szabályok egyes pontjait, cselekedeteikkel, fegyelmsértéseikkel, munkamegtadással kulcsot nyomnak a zárt ajtóba, melyek csak ilyen cselekedetekre nyílnak meg...

Azok, akik ráléptek már a „laposba” vezető útra, igen elanyátlankodva jöttek ki — még a „fenyőrekek” is — a fegyelmi zárkából. Az ilyenek személyes tapasztalataikat mondhatják el társaiknak arról, hogy mit is jelent a fogdában eltöltött idő, hogy inkább dolgoznának, inkább fegyelmeznék magukat, csak kijöhetnének, pedig senki sem háborgatja őket, pihenésükben.

A fegyelmeztlenség és egyéb fegyelmi vétségek utolsó megtorló eszköze

a fegyelmi zárka.

Hány lépés vezet addig a kis ajtóig? Először a zárkákra figyelmeztetése, a zárkafelölös vagy a többi közönségesítő oktatása, a nevelő urak, illetve a munkáltatók rendutasítása, és végül a fegyelmi lap, a parancsnoki kihallgatás, a döntés, fenytés fokozatáról.

Ezt az utat járták meg azok is tizenhárman, akik július első felében szorongva álltak a körtelen, hogy a műhelyparancsnok úr elé hívassák őket, hogy számot adjanak magatartásukról és mérlegre téteszenek jó és rossz cselekedeteikkel együtt.

Ismerős arc valamennyi: Lovas, Uriczky, Máté, Papp és a többiek...

Melegen tűzött a napfény. A tábor udvarán a jól végzett munka jóleső nyugalomával a testükben, pihentek az elítéltek. Csak ezek tizenhárman álltak, „most” hallgatagon és bejediten, s talán szegény is égette arcukat a perzselő nap. Milyen furcsa is az, hogy a baj előidézésénél a nagyvonalúság, a hányavetés mennyire közrejátszik. Amikor felelni kell, már nincs kiállítás, nincs vállalás, csak felelősségátvétel és bizony a hazudozás a legtöbb elítélt védekezése. Pedig maga is érti, hogy nem cselekszik helyesen. Milyen más benyomást tenne az ítélkezésre az olyan elítélt, aki látva a hi-

bát és következményeivel realisan számolva, egyenesen elismerné, hogy hibázott, belátná, hogy bajt csinált, de megfelelő modorban, gerincesen vállalná a kötelezettségeket és kijelentené:

— Parancsnok úr, tisztelettel jelentem, hibáztam, de megbántam, hogy nem hallgattam a figyelmeztetésekre.

Lovas sem először áll ilyen helyzet előtt. Uriczky szakács kicsinyíteni akarja az okot, amiért fegyelmi lapot állított ki róla munkáltatója. Máté Sándor pedig úgy beszél az ügyről, mintha Pilátus lenne és semmi köze se lenne semmihez. Pedig társa most lép ki az irodából és nem túl barátságosan szól hozzá, mintha miatta kellett volna e szép napon ilyen kelemen tárgyaláson megjelennie.

Hosszú, jó alakú, keménylépésű fiatalember Papp István elítélt, aki lehajtott fejjel, elfeketedett arccal indul zárkájába a fegyelmi tárgyalás után. Utána sietek, hogy elbeszélgessek vele és megtudjam, milyen érzések támadtak fel benne a fegyelmi határozat után.

Mi is történt? Goromba megsértése a magatartási szabályzatnak, mely határozottan kimondja: más elítélt által okozott sértésért önhatámulag elégtételt venni tilos!

Papp István megsértette a szabályt, arcul ütötte Máté Sándor elítéltet, munkatársát, mert az állítólag elfoglalta az ő helyét az árpásakolásnál.

A fegyelmi során

tisztázódott az ügy minden körülménye. Papp Istvánt vétkesnek találták és megkapta a büntetését: 10 nap szigorított fogságot. Papp Ist-

ván elítéltnek nem ez az első fenytése.

Korábban már csomagkedvezmény elvonásban részesült, mert soraközönél hangosan, gorbombán vitatkozott szomszédjával.

De hát milyen ember ez a Papp István, aki most nagyon fogadkozik és felborzolt idegállapotára hivatkozik, mely minden bajának szülőforrása. Brigádvezetője, Forró elítélt úgy ítéli meg személyét, hogy a munkában jó. Az utasításokat végrehajtja és jó eredményt ér el százalékban. Szókimondó (?) ember, aki véleményét nem tartja magában és ezért haragosai vannak. Zárkátársai szerint erőszakos egyéniség, kötekedő természet. Valóban van benne egy ilyen szikrája a garázdaságnak, a hányavetésnek, mely modorát megfesti. Zárkaközösségi vezetők figyelmeztetését nem vette komolyan! Vannak hibák a személyi körletében is. Több az ingetörülközője, mint az engedélyezett mennyiség! Lehetne még sorolni ilyen hibát számtalan, melyek mindegyike egy-egy lépés volt azon az úton, mely a „laposba” vezette.

Pedig, aki dolgozni tud, aki szeret, jól és eredményesen munkálkodni, aki szegénylenni ahhoz is, hogy uralkodjék a szenvedélyein.

Papp István vétett és bünhődik, de ha fogadkozásán hinni lehet, ha kinyílik előtte 10 nap után a „lapos” súlyos ajtaja, sápadtabban ugyan, de tisztultan kezd újra dolgozni, fegyelmezetten viselkedni. Így nem kerülhet sor arra, hogy ismét sorba kelljen állnia akkor, amikor nem dicseretelt, hanem fegyelmit osztanak!

Harmos Jenő elítélt
Állampusztá

Mindennap kevesebb az idő

BÁRMILY HOSSZÚ IDŐRE ÍTELTEK EL valakit, a napok múlásával, napról napra közelít a szabadulás, ahol az élet mindenki számára a munkája, a szorgalma, a tehetése arányában biztosítja a megélhetést, a boldogságot. Aki ennek tudatában van, az szabadságvesztésben is az éppen rábízott munkájában látja azt a folyamatoságot, ami őt az élelel összeköti.

Mit tegyenek azok, akiket munkakerülésért ítélték szabadságvesztésre? Miben találják az ilyenek az élelel való kapcsolatot? Ők se másban, csak a munkában. A büntelen, nyugodt, igazi boldogságot biztosító élet megtalálásának a munka az alapja. Meg kell tanulniük a munkájuk eredményéből élni. A munkát tisztelni, szeretni.

KÖZTUDOTT, HOGY A SZABADSÁGVESZTÉS első

napjai, hetei a legnehezebbek. Ilyenkor még a bűnök tudatában megnyugvó emberekben is megvan valami csodavárás, valami korai szabadulás remény. Sokan ezekben a napokban nem-hogy építenek, inkább rombolják önmaguk előtt a szabad életbe visszavezető utat. Azokra gondolunk itt, akik fegyelmi vétségekbe keverednek: parancs hanyag teljesítése, tiszteletlen magatartás, visszabeszélés stb. miatt.

De a józanabbak — mint Lukácsi Lajos elítélt is, akivel nemrég a Budapesti Országos Börtönben beszélgettünk — a szabadságvesztés első percétől kezdve olyan magatartást tanúsítanak, mint akik tudják, hogy minden perc, minden óra, minden nap közelebb hozza őket a szabaduláshoz. Ugy vigyáznak hát, hogy ezek a percek, órák, napok eredménye-

akad egy kis dolgunk, maradjatok hármásban.

Hazaértek a gyerekek is. Kipakolták a töménytelen játékokat, s többé nem vettek tudomást a felnőttekről. Akkor hagyták abba Böbe-baba, Manócska, Rezső és Menyus rendezgetését, amikor vacsorázní hívták őket.

Ünnepi asztal fogadta az ámuló vendégeket. Marikának jócskán kijutott az elismérségből.

— Ha ezt Feri is látná — szaladt ki önkéntelenül Laciból, amikor asztalhoz ült, de nyomban megbánta tapintatlanságát. Észrevette, hogy Marikának könny szökik a szemébe.

— Egy pillanat — lépett vissza Marika nagybátyja és jókora csokorral és csomagokkal nyitott be újra a konyhába, mondván, hogy a csomagot csak vacsora után szabad kibontani —, de a virágot máris tedd vízbe, Marikám.

Nem folytathatta, mert a háziasszony sírni kezdett.

— A csomagot is bontsuk ki — ugrándozott Piri.

Hatalmas torta volt, „Marika” felirattal, amit rózsabimbók öveztek.

Laciék következtek.

— VÁRNO KELLETT VOLNA — súgta Lacinak a felesége, amikor Marika kirolant.

A „neheze” pedig még hátra volt. Senki nem vette észre, hogy közben Kati kiosont. Kinek jutott volna eszébe a gyerekekre figyelni ezekben a feszült percekben? Az édes-

anyja is meglepedezett róla egy pillanatra. Katinak ez elég volt ahhoz, hogy átszaladjon a kis szobába az ő ajándékaiért. Sötétpiros rózsacsokorral, s egy kis csomaggal tért vissza és szép ünnepi köszöntőt mondott. Ezt még végig hallgatta az édesanyja, a csokor, s az ajándék átadásánál azonban elpattant a túlfeszített húr... Nem törődve a vendégekkel, végigdobta magát a heverőn, hogy szabad folyást nyisson a zokogásnak. Hiába vigasztalták, hiába borult mellé Kati, a síró-görge nehezen oldódott. Hosszú idő telt el, mire úgy, ahogy, magához tért. Mindenki meghökent, amikor Marika felállt, nem a vidám háziasszonyt látták viszont, hanem egy megtört, meggyötört embert. Kisírt szemek, megannyi ránc és mérhetetlen szomorúság az arcán.

— NE HARAGUDJATOK — szólt, vagy inkább suttozta. — Nem tehetek róla. Most jött ki rajtam a sok visszafojtott keserűség. Jók vagytok hozzám, megemlékeztek rólam, mindennel elhalmoztatok, s ez jól is esik nekem. Azt mondtam, mielőtt eljöttetek, hogy nagyon erős leszek, de nem lehettem az. Minden eszembe jutott, az a tíz év, amit együtt küzdöttünk végig Ferivel, a sok szép emlék, s aki mellett olyan jól éreztem mindig magamat, az most nem lehet itt. Mindössze egy levelet kaphattam tőle. Ne értsétek félre, nem az ajándékot vártam, hanem őt. Vártam, noha tudtam, hogy nem jöhet haza. Szeret és ragaszkodik az ember. A névnapom akkor lennék igazán boldog, ha ő mondta volna először: sokáig élj, Marikám!

K. I.

Mit mondanak

a szabadulókról Szabolcsban

Nyiregyházán az illetékes szervek vezetőivel beszélgettünk a börtönből szabadultak elhelyezkedési lehetőségeiről, a jelentkezési kötelezettségről, a feltételes szabadságra helyezettek magatartásáról.

— Milyen tapasztalata van a rendőrségnek a börtönből szabadultakról? — tettük fel első kérdésünket.

— A szabadságvesztésből szabadultak nagy többségénél a büntetés elérte a célját, és okulva a történelemből, becsületesen dolgoznak és nyugodtan élnek.

— Köztudomású, hogy Szabolcs megyében kevés az ipari üzem. Az emberek nagy része a mezőgazdaságban dolgozik. Ennek következtében, hogyan alakul a munkaerőhelyzet, milyen területen tudnak a szabadultak elhelyezkedni?

— Valóban kevés az ipari üzem Nyiregyházán és környékén. A cipőgyár, a gumigyár és a dohánygyár az, amely nagyobb munkáltszámmal végzi munkáját. A megye profilját a mezőgazdaság és ezen belül a gyümölcsstermelés, illetve ennek feldolgozása határozza meg.

Minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a világhírű gyümölcsseiről híres Szabolcs sok munkaerőt tud foglalkoztatni a mezőgazdasági termékek feldolgozásában. Előszörban a konzervegyárra és a hűtőházra gondolunk, ahol vagonszámra tartósítjuk a világhírű jonatán almát és

egyéb gyümölcsöket. Ezenkívül, a környéken levő állami gazdaságok, termelőszövetkezetek felvesznek munkásokat. Munkaalalom tehát van.

— Hogyan fogadják a vállalatok a börtönből szabadult munkára jelentkezőket?

— Tapasztalatunk szerint, a vállalatok nem zárkóznak el a börtönből szabadultak alkalmazásától. Gyakori, hogy a vállalat a büntetés lejártá után visszaveszi volt dolgozóját. Különösen vonatkozik ez az első büntényesekre.

Természetesen, ha egy könyvelő sikkaszt, akkor azt nem abba a beosztásba helyezik, hanem fizikai munkakörbe.

— A feltételes szabadságra bocsátottak hogyan tesznek eleget jelentkezési kötelezettségüknek?

— Valamennyi börtönből szabadult személy köteles a rendőrségen jelentkezni. Azok a személyek, akiket a bíróság feltételes kedvezményben részesített, a felfüggesztett idő alatt a rendőrség által meghatározott helyen és időben kötelesek rendszeresen megjelenni.

Azokkal szemben, akik megszék az előírt magatartási szabályt, garázda, bűncselekményre utaló magatartást tanúsítanak, vagy nem dolgoznak, javaslatot teszünk a feltételes kedvezményük azonnali visszavonására.

Nemrég egy ittas verekedőt kellett a rendőrségnek megfékezni. Az előállításnál tudódott ki, hogy nemrég szabadult a börtönből. Munkahellyel sem rendelkezett, napokon keresztül csavargott. Az előlegett bízalomra méltatlannak bizonyult, éppen ezért javaslatot tettünk a felfüggesztett idő visszavonására.

A jelentkezési kötelezettséget néhányan megpróbálják kijátszani, mégpedig úgy, hogy a város, járás területén kívül vállalnak munkát. Úgy gondolják, az ismeretlen környéken könnyebben el-tűnhetnek. És ezáltal kivon-

ják magukat a jelentkezési kötelezettség alól is.

Ezek a személyek nagyon csodálkoznak, amikor a helyi rendőri szervek felkeresik őket és figyelmeztetik, kötelezettségük elmulasztására. Hangsúlyozni szeretném a jelentkezési kötelezettség mindig meghatározott időtartamra szól és bármely községben, vagy városban a lakóhely szerint kötelező. Az elmulasztással szemben szigorúan eljárunk.

A jelentkezés nemcsak formáltság, ezt bizonyítja az is, hogy olyan személyeknek is vissza kellett vonni a feltételest, akik a „jelentkezésnek” eleget tettek. Ezekkel szemben azért kellett eljárás kezdeményeznünk, mert munkahelyükről igen gyakran távol maradtak, családjukkal nem törődtek, állandóan italoztak, és nyilvános helyeken botránnyosan viselkedtek.

A többszörösen büntetett, visszaeső szabadultak a rendőrségen való jelentkezésnél mindent megígérnek.

Így történt ez a közelmúltban is: — Csak még az egyszerű adának lehetőséget, hogy bebizonyítsam, tudok becsületesen élni és dolgozni — mondotta egy idős férfi. Segítettünk neki.

Beszéltünk annak a gazdaságnak a vezetőjével, ahol előzőleg dolgozott. Nem akarták visszavenni, hiszen már két esetben visszaállt a bizalmukkal és munkatársait meglapta. Rövid idő után újra találkozunk az illetővel, úgy állították elő. Ismét lopott. Kiderült az is, hogy a gazdaság segélyben részesítette és biztosította a munkásszálláson való elhelyezését.

Az ilyen eset természetesen bizalmatlanságot eredményez.

Az emberek távol tartják magukat az ilyen személyektől. Nem nagy szavakat, szépen hangzó frázisokat várunk a börtönből szabadultaktól, hanem tisztességes magatartást, becsületes munkát.

— Zimm —

A „fáradt” ember...

A „fáradt” ember számára jólesik a téletlenség a lanygos őszi napsütésben és elmerengeni a tanyai csendben: hogyan is lesz holnap?

— Pihenni, sokat pihenni! Erőt gyűjteni a szabadulás utánra, hogy amikor visszamehetek a Hunyadi Termelőszövetkezetbe, jól bírjam magam — mondotta Akócsi László elítélt az Állampusztai Célgazdaságban, és számolt: a hátralevő huszonegy nap csaknem egy hónap. Ennyi idő alatt erősödhet az ember. Mert kell erősödnöm, hiszen gondoskodni akarok a családomról. Nagy munkaidőben érek haza, hát vigyázok magamra.

Valahogy így érvelt, mielőtt a munkát megtagadta, s amikor ezért felelősségre vonták. Minden második szavában a családot emlegette, hogy ki gondoskodik az asszonyról, a gyerekekről, ha nem a férj, illetve az apa...

— Szép ez a szándék és dicsérendő, de így igaz-e? — kérdezték Akócsitól.

— Már hogyan lenne igaz — nézett nagyot Akócsi.

Ezeknek a terveknek a megvalósítását ugyanis Állampusztán kellett volna elkezdenie. Nem azzal, hogy a munkát megtagadja, és húsz nap szigorítottat kap, hanem derekasan dolgozva. Így elhinnénk, hogy valóban gondol a családjára.

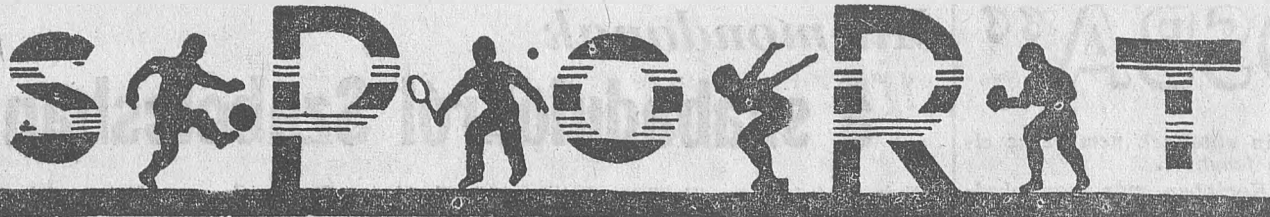
Nem bizony: inkább nevéssé teszi magát az ilyen nézeteket valló ember, és szegénységi bizonyítványt állít ki magáról. De van ennek a dolognak más arnyalata is. Amikor Akócsit Állampusztára szállították, s a parancsnokságnak tudomására jutott, hogy az ott-honiat nehéz körülmények között élnek, a fiatalember nyomban segítettek. Kocsinak tették, hogy többet kereshessen, s ezáltal a családnak is jusson valamennyi pénz. Mellette szólt, hogy a termelőszövetkezetben is kocsis volt. Később leváltották, és más beosztásba tették. A leváltásnak alapos oka volt. Ezután spekulált így Akócsi:

— A szabadságvesztés hátralevő részében pihenni fogok, s ha netán megkérdeznék mire fel, azt mondom...

A húsz nap szigorítottat azonban — s anak következményét — kihagyta a számításból. Azt többek között, hogy erre az időre — azon túl, hogy kerestet nem lesz — rabtartási költséget fog fizetni; amit — ha nem telik le az összeg Állampusztán — közdó címén behajtanak a szabadulása után. Mindezt tudta Akócsi, de nem törődött vele. Feltételezhető-e ezután, hogy úgy igyekszik törődni a családdal, ahogyan arról beszélt? Jelen esetben is túl nagy az ellentmondás a szó és a tett között.

De amikor olyan „fáradt” volt...

— ács —

A vendéglátók szomorú napja

Sem a válogatott, sem a kupamérkőzés nem zárja a bajnokság rendjét. A csapatok változatosan hevesültek a mérkőzések pontokért. A ragyogó időjárás kedvez a labdarúgásnak. Talán ezért kellett meglepetést az, hogy a Ferencváros és MTK örök rangadóra mindössze tizenöt ezer néző volt kíváncsi vasárnap a Népszabadságon. Az eddigi eredmények alapján biztosra vehető volt a zöld-fehér győzelem, de 7:1-es eredményre a legvérmesebb ferencvárosi szurkoló sem számított. A többi mérkőzéseken általában a papírfirma

Gyors győzelem Tatabányán

Vasas: Varga — Bakos, Mészöly, Berendi, Ihász — Mathesz, Fister — Molnár, Puskás, Farkas, Kőrös. Tatabánya: Gelei — Töröcsik, Kovács I., Juhos — Menczel, Laczkó — Szabó, Csernai, Sas, Szurómi, Horváth.

Csordás Lajos, a Vasas edzője a mérkőzés előtt azt mondta: döntetlen eredményt vár. Nos, a piros-kékek a vártól sokkal biztosabban győzték le a jó képességű tatabányai együttest. A tizenegyedik percben egy Farkas—Kovács összecsapás után szabadrúgáshoz jutott a Bp. Vasas. Fister ballabás lövésébe Kőrös jó érzékkel nyúlt bele, s a labda a meglepett Gelei mellett, a bal alsó sarokba vágódott. A gól nem ráta fel különösebben a Tatabányát, a hazai csapat támadásépítése továbbra is komplikált, lassú maradt. Változó játék után Farkas kapott labdát, aki jól szöktette Molnárt. Molnártól, Farkas közbelépésével, Puskásos pattant a labda, aki nyolc méterről biztosan lőtt Gelei hálójába. (2:0.)

Ellenállás nélkül

Ferencváros: Gézi — Novák, Mátrai, Páncsics — Juhász, Szűcs — Szőke, Varga, Albert, Rátkai, Rákosi. MTK: Lanczkor — Keszei, Csetényi, Jenei — Nagy, Dunai, Török, Takács, Nagy E., Oborzil, Laczkó.

Ellentétben az elmúlt évtizedek oly sok nagy csatájával, ez a mérkőzés jóval a várakozás alatt maradt. Az MTK fiatal gárdája, rövid ideig állta a jó formában játszó Ferencváros rohamait. 2:0-nál még szépített a kék-fehér együttes, később azonban majd hogy nem tetszés szerint érte el góljait a Ferencváros. A mindvégig sportszerű találkón nem volt kétséges a minden csapatrészt jobban Ferencváros győzelmé.

Vereség otthon

Diósgyőr: Tamás — Kovács II., Gál, Kiss — Deák, Szucsányi — Ruttkai, Hajás, Szurgent, Sikora, Vas. Dorog: Ilku — Léval, Simon, Csóri — Molnár, Céh — Virág, Juhász, Horváth, Monostori, Lakics.

Ezen a mérkőzésen bebiztosította előkelő helyét a Diósgyőr. A vendégcsapat csatársora, remek napot fogott ki, és biztosan győzött 4:1-re az NB I. sereghajtója ellen. Már 2:0 volt az eredmény, amikor a hazaiaknak sikerült szépíteniük s elérni egyetlen góljukat. A második félidőben sokat rohamozott a Dorog, de a Diósgyőr védelme — Tamás kapussal az élen — mindent hárított, és a diósgyőri ellentámadások sokkal veszélyesebbek voltak. Ezt bizonyítják egyébként a gólok is.

Bene mesterhármával

Ú. Dózsa: Szentmihályi — Káposzta, Szini, Nyíró — Solymosi, Noskó — Kúhrszki, Göröcs, Bene, Dunai, Zámbo.

Bp. Honvéd: Bicskel — Sima, Marosi, Vági — Tóth Gy., Komora — Nagy Gy., Tussinger, Tichy, Nagy A., Tóth K.

Káprázatos tűzijátékkal kezdtek az újpestiek. A lilafehér csatárok ide-oda cikáztak a vendégek kapuja előtt, s már a nyolcadik percben megszerezték a vezetést. Dunai átadását Bene értékesítette. A Honvéd nem tudott kibontakozni, ugyanis Tichyt nagyzerűen őrizték. Dunai volt a második gól előkészítője is: a remekül játszó csatár kiugrott, hiába zavarták többen,

érvényesült. A Vasas biztosan győzött idegenben. Tatabányán gyorsan eldőlt a mérkőzés sorsa. Meglepetően jó játékkal rukkolt ki ebben a fordulóban otthonában az Ú. Dózsa. A betegségből felgyógyult Bene mesterhármával a Dózsa biztosan győzött az enerváltan játszó Budapesti Honvéd ellen.

A sereghajtók nem tudtak javítani helyzetükön. A Dorog és az Ózd otthonában szenvedett vereséget a Diósgyőrtől, illetve a Dunaújvárostól.

mégis Benéhez továbbított, aki félmagasasan lőtt Bicskei kapujába. A harmadik gólját a válogatott Bene fejjel továbbította a hálóba. Tetszetős játékáért vastappsal jutalmazta az újpesti közönség a hazai csapatot. A három gól után gólszüretra számított a húsz-ezer néző, ám az Ú. Dózsa, a biztos győzelem tudatában, lefékezett.

Tíz emberrel nyert a Dunaújváros

Dunaújváros: Aczél — Formagini, Ligeti, Andriksa — Nagy B., Nagy F. — Czifler, Mártha, Borsányi, Takács, Földi. Ózd: Katona — Kovács, Frenkó, Budai — Várallyai, Murányi — Bozó. Halápi, Nagykaposi, Zalai, Lutz.

A Vasas elleni mérkőzésen bizonyította képességeit a Dunaújváros. Döntetlen tért el a bajnokjelölt ellen, most pedig idegenben győzött. Változatos, heves mérkőzést vívott a két vidéki csapat. Nagy B. szerezte meg a vezetést a dunaújvárosiaknak, s a hazai csapatnak az 58. percben sikerült egyenlítőnie. A 78. percben a játékvezető, talpalásért Nagy B-t kiállította, mégis a 84. percben a Dunaújváros lőtt újabb gólt. Ligeti jól eltalált szabadrúgása egyben a győzelmet is jelentette.

Alacsony színvonal Csepelen

Csepel: Török — Vellai, Molnár, Pető — Rottenbiller, Kandi — Sebes, Németh, Kalmár, Losonczi, Major. Salgótarján: Szőke — Havasi, Ferencz, Kakuk — Toldi, Bánkuti, Kökény, Kocsis, Szalai, Taliga, László.

A nyolcezer néző sokkal küzdelmesebb, hevesebb összecsapásra számított. A Csepel már a negyedik percben megszerezte a vezetést, s ezzel az egyetlen góllal el is dönt a mérkőzés sorsa. Rottenbiller mintegy 12 méterről lőtt a jobb felső sarokba. A Salgótarján inkább védekezett. Ez okozta a vendégcsapat eredménytelenségét. Ritka ellentámadásai csak a csepeli 16-osig jutottak el, amelyek alig-alig jelentettek veszélyt Török kapujára. A csepeliek 1 gólos győzelmé hű tükörképe a mérkőzésnek.

NB I ALLÁSA

1. Vasas	20	13	7	—	51:19	33
2. FTC	20	12	4	4	52:26	28
3. Honvéd	20	12	6	6	38:28	26
4. Ú. Dózsa	20	9	6	5	51:27	24
5. Tatabánya	20	9	5	6	32:16	23
6. Pécs	20	6	10	4	23:25	22
7. Győr	20	8	6	6	21:23	22
8. DVTK	20	8	3	9	24:23	19
9. Csepel	20	7	5	8	22:30	19
10. MTK	20	6	4	10	19:33	16
11. Dunajtv.	20	4	7	9	17:29	15
12. SBTC	20	5	4	11	18:31	14
13. Ózd	20	4	3	13	24:49	11
14. Dorog	20	1	6	13	17:44	8

Bene, a három gól szerzője kapura lo.

RÖVIDEN

Nagyszerű magyar sikerrel végződött a hagyományos kassai maratóni futóverseny. A nagy nemzetközi mezőnyben a győzelmet az ózdi Tóth Gyula nyerte meg, a skót Al-der és a japán Aoki előtt.

Újabb állomáshoz érkezik a magyar és kubai sportolók kapcsolata: 1. A tengerentúli ország asztalitenisz válogatottja a Sportcsarnokban, a magyar játékosokkal nemzetek közötti viadalon szerepel; 2. Kubába kapott meghívást a vízilabda válogatott és Laky Károly, a BVSC jelenlegi edzője is, akit két évre szeretnének Havannában vendégül látni, illetve megbízni a kubai együttes irányításával.

Kitűnő ütemben halad az FTC-pálya építése. Az A-tri-bűn előtti korzórészt már teljesen felszedték, sőt, előkészítették a talajt a gyepeltámaszhoz is. A játékoskijárótól balra levő beton lelatóba hatalmas gépek markoltak bele és téglalap alakúra képezték ki az új játéktér megfelelő részét. Az a terv, hogy még a tél beállta előtt készen lesz az új gyepszőnyeg.

Sokan pályáznak az atlétikai Európa-bajnokság idejére készült edzőpályákra. A legtöbb esélyük a Központi Sportiskola növendékeinek van, akik előreláthatóan rendszeresen edzhetnek majd Gödöllőn.

Nagyszerű sajtót kapott az NSZK-ban Gulyás István a BUNZert felett aratott müncheni győzelmé nyomán. „A tenisz-szög futócsoda ellen nem boldogult a német versenyző...” Gulyás az idén Newcomb, Fletcher, Grünert, Drysdale, Arillat, Pietrangeli, Lundquist, Budingot és Bungert is legyőzte, s méltán tekintheti magát Európa egyik legjobb salakpályásának. Eredményei alapján az idén a világranglista legjobb tize között kell szerepelnie...” — olvashatjuk a lapokban.

A Nagy testvérpár — az egykori kútúró, műkorcsolya-kettős, új szerepkörben mutatkozik be: Marianne és László, október 1-től, a Bp. Petőfi, most aliskuti gyermek műkorcsolyásoknak oktatói lesznek. Őrvendétes kezdeményez!

Összeállították a mexikói előőlpiai játékok végleges programját. Eszerint az egyes sportágak versenyeit a következő napokon bonyolítják le: vitorlázás október 10-től 15-ig, kerékpár 12, 14, 17—20, torna 12—15, úszás 13—16, vívás 13—16, evezés, kajak-kenu 13—16, röplabda 14—19, birkózás 15, 16, 18, 19, ökölvívás 17—20, atlétika 18—20.

Rosner Győző vette át a Vasas SC labdarúgó szakosztályának vezetését. Eddig, mint ismeretes, Bundszák Dező, a volt sokszoros válogatott játékos töltötte be ezt a tisztséget, a váallat most Görögországban vállalt edzői szerződést.

Magyar kupacsapatok nagy napja

A három legrangosabb európai labdarúgó klubtorna magyar résztvevői idehaza küzdöttek a továbbjutásért. A hármas műsor hármas magyar sikert hozott. A Vasas az Európa Kupában elsőprő győzelmet aratott a volt KEK-győztes európai hírű portugál bajnok ellen, a Győr a kupagyőztesek tornájának keretében az egyik legnevesebb olasz klubot, a Fiorentinát ütötte el a továbbjutástól, a Ferencváros pedig a VVK-ért vívott mérkőzésen imponáló biztonsággal vitta ki helyét a második fordulóban. Ez aztán kellemes napja volt a magyar labdarúgásnak!

A legjobban mégis a piros-kékek győzelmének örülünk, mert ezzel sikerült a portugálok elleni VB-vereségért visszavágni, mérőház magas szinten.

Eredmények:

- GYŐR—FIORENTINA 4:2 (2:2)
- FERENCVÁROS—LJUBLJANA 3:0 (2:0)
- VASAS—SPORTING LISSZABON 5:0 (1:0)

Elégedettség a két csapatnál

Nyilatkozatok a magyar-francia mérkőzésről

Minden jó, ha a vége jó... Erre gondolhattak a magyar játékosok, amikor a franciák elleni mérkőzés után, jó hangulatban érkeztek öltözőjükbe. Ezúttal különösen Farkasnak jutott ki a gratulációkból, aki négy góljával ritka bravúrt hajtott végre. — Éreztem, hogy jó formában vagyok, reménykedtem, hogy gólt lövök, de ennyire mégsem számítottam — mondta a fiatal csatár. — Ebben közrejátszott Albert is, akitől nagyszerű labdákat kaptam.

Illovszky Rudolf edző arcán is látszott, hogy örül a 4:2-es győzelemnek, s véleményét így összegezte:

— Az eredménnyel feltétlenül, s a játékkal is általában elégedett vagyok. A csapat nagy akarással, lelkesen küzdött. A jövőben azonban vigyáznunk kell arra, hogy ne legyenek olyan kihagyások, mint például 2:2 után voltak. A franciák játéka valamenynyűnket meglepett; kitűnő együttest ismertünk meg. Nagy becsúgással, támadó felfogásban küzdöttek, és néhányan, mint Bosquier, Simon, Lech és Gondet, igazi klasszisok. A magyar válogatottból nekem Mészöly, Albert, Farkas, és a második félidőben Molnár játéka tetszett a legjobban.

Arra a kérdésre, hogy október végén, az osztrákok ellen, az idei utolsó hazai mérkőzésen milyen összeállítású csapat szerepelhet, az edző megjegyezte: „Az még messze van, ráérünk gondolkodni...” A vendégek öltözőjében egyáltalán nem volt „temetői” hangulat. Jean Snella, a válogatott egyik edzője, ezt mondta:

— Különösebb remények nélkül érkezünk Budapestre, ezért nem bosszankodhatunk a magyarok győzelmén, habár 2:2-nél döntő helyzetet hagytunk ki. A magyar válogatott klasszis. Együttesen játékkal elégedett vagyok, s azt hiszem, ez a gárda sokkal jobb, mint amelyik az angliai világbajnokságon szerepelt. Ha nekünk is két olyan kiforrott csatárunk lenne, mint Farkas

és Albert, akkor talán megszakadt volna a magyarok elleni több mint három évtizedes balszerencse-sorozatunk.

Reveli, a franciák újonca, góllal mutatkozott be Budapestben. Erthetően boldog volt és megjegyezte: „Azt hiszem, legközelebb még jobban megy majd a játék...” Jól működött az osztrák játékvezetői hármas, élén Vlahojannis vezetőbíróval. A Budapestben jól ismert sportember a mérkőzésről megállapította:

— Sportszerű találkozó volt, a magyarok részolgáltak a győzelemre. A franciák veszélyesen támadtak, de amikor jó helyzetbe kerültek, megijedtek. Erre aztán rájötték. Nekem Mátrai, Albert és Farkas, valamint Carnus, Bosquier és Gondet tetszett.

Negyvenézer néző előtt

Hatalmas érdeklődés (vagy 40 ezer néző), izgalmas versenyek (négy futamban, két kategóriában), népes mezőnyök (a vendéglátó magyarokkal együtt 11 ország legjobbjai) és ragyogóan előkészített pálya (egy kör 17000 méter) — így jellemezhetjük egy mondatban a vasárnapi találkozót. A versenyrendezőiség először a 250 km-es motorozást szolgáltatta a rajthoz. 29 versenyzőt indult, s közülük mindkét futamban már a rajt pillanatától külön versenyt vívott Jakovlev, a Szovjetunió négyeseres bajnoka és a legjobb magyar versenyző, Simon Ferenc. Tizenkét körön át nagy küzdelem vívott a két kitűnő versenyző s időnként valóságos futballhangulat uralkodott a pályán, annyira tetszett a verseny a nézőközönségnek a szoros küzdelemre jellemző, hogy Simon a tizenkettedik körben előzte Jakovlevet, aki viszont a cél előtt néhány méterrel ismét befogta Simont és egy góphosszal (!) nyerte meg a futamot. A másodikban hasonló hatalmas küzdelem után ismét a szovjet sportoló haladt át győztesen a célon. Szorosan nyomában a kitűnően versenyző magyar Simonnal.

Az 500-asok kategóriájában is izgalmas volt a verseny, bár itt az előbbihez hasonló párharcban nem győződködhettek a nézők.

Végeredmény: 250 km: (2 futam alapján): 1. Jakovlev (Szovjetunió) CZ motorral, 2. Simon (Ajkai MHS) CZ, 3. Bengtsson (Svédország) Husquarna, 500 km: (2 futam alapján): 1. Sulev (Szovjetunió) CZ, 2. Hoppe (NDK) CZ, 3. Harris (Nagy-Britannia), Triumph.

VILÁGOS LÉP

A világos király sakkban áll. Ha ezt 1. Bg2-vel védi, akkor 1. — Vei+ 2. Kh2, Kf3 után a világos király nem lépethet h3-ra Vfi kötés miatt, Bg1-re pedig Vh4 matt következne. A bástyának tehát változnia kell király mellől, ám erre még rövidesen kettős támadáshoz jut a vezér:

I. 3. Bc2 (Bb2-re Vei+) 3. —, Vei+ 4. Kh1, Vg7+, 5. Kh1, Vh7+ 6. Bh2, Vb1 matt. II 3. Ba2, Vei+ 4. Kgl, Vg5+! (Vg7+? hosszabb, mert Kf1! után nem szabad az a1 mező) 5. Kh1 (Most viszont Kf1-re Vei matt!) 5. —, Vh6+ 6. Gg1, Vg6+! (Vg7?-re Kf1) 7. Kh2, Vh7+ 8. Kgl, 8. Kgl, Vb1+ és nyer. IV. 3. Bg8, Vd2+ 4. Kgl, Vei+ 5. Kh2, Vei+! (Vb2+? hosszabb Kh3 miatt) 6. Kgl, Vb1+ 7. Kh2, Vh7+ és nyer.

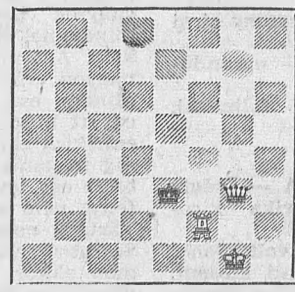
Az ábraállásban azonban még pattsapdával próbálkozhatik világos:

1. Kh1!, Vh4+! (A bástyát sem a vezér, sem a király nem ütheti patt miatt!) 2. Bh2, Vei+ 3. Gk2, Vei+ 4. Kh3 (Kh1-re V11 matt) —, Vf3+ 5. Kh4, Kf4! és a matt véhetetlen. Ezzel szemben 5. — Vei+? 6. Kh3, Kf3?? súlyos hiba 7. Bf2+!, Kf2! patt miatt. Ez az utóbbi típus-csapda különösen gyakori a vezérbástya végjátékokban!

SAKKISKOLA

Egy egyszerű állás rejtelmei

Az eredményes sakkozóhoz nemcsak a típusos állások megismerésének módját kell ismerni, hanem az azokban rejtőző pattsapdákat is. Így elkerülhetjük a pattot, ha mi állunk nyeresre, viszont rosszabb állásban esetleg pattsapdába ejthetjük ellenfelünket. Vizsgáljuk meg a következő példát, mely előző menet végjátékának 92. lépése után jöhetett volna létre:

TUDOMÁNY TECHNIKA

KORUNK GONDJA: az érlelmeszesedés

A szív- és érrendszer első sorban érlelmeszesedésből származó betegségei a fejlett országokban minden más betegséget messze megelőzve, az első helyen állnak a halált okozó betegségek között. Mindinkább alapos a gyanú, hogy ennek a betegségnek a kifejlődésében szerepe van a túlságosan bő zsíros táplálkozásnak is, elsősorban a koleszterinnek. Hanem ez a veszélyt ugyanakkor létfontosságú is a szervezet számára, egyrészt különböző hormonok szintéziséhez használja fel a test, másrészt belőle képi a máj az epesavat, amely az emésztéshez nélkülözhetetlen. Érthető tehát, hogy a koleszterin az emberi test minden szervében és szöveteiben megtalálható.

Az emberi szervezet 1—1,5 gramm koleszterint vesz fel naponta a táplálékkal. Ennél lényegesen több koleszterint „gyárt” azonban maga is, és használ fel szükség szerint. Ha azonban az anyagcserében zavar támad, s a szükségesnél több koleszterin képződik, ez lerakódik a különböző szövetekben, az erek falaiban, és különböző betegségek okozója lehet. Fellép az érlelmeszesedés: az erek falaiban zsírszerű anyagok mindenképp koleszterin halmozódik fel.

Az orvostudományi kutatás már alaposan felderítette, milyen elváltozások mennek végbe az érlelmeszesedett érfalakban. A betegség biokémiai mechanizmusát, okait és a koleszterinlerakodás feltételeit azonban még ma sem ismerjük pontosan. Ezzel kapcsolatban, szerte a világon, számos tudományos intézetben, egyebek között a Szovjet Orvostudományi Akadémia kísérleti intézetében is mélyreható kutatásokat végeztek, s a szovjet tudósok, Anatolij Klimov professzor vezetésével a közelmúltban néhány nagy fontosságú megállapításra jutottak.

A táplálékkal együtt az emésztőcsatornába kerülő koleszterin úgynevezett zsírcseppek (chylomicronok) formájában jut be a vérbe. Korábban számos kutató jutott arra a következtetésre, hogy ezek a zsírcseppek az okai a koleszterin felhalmozódásának az érfalakban. A Szovjetunió kísérleti orvostudományi Intézetének laboratóriumában kísérletekkel kimutatták, hogy ezek a zsírcseppek rendkívül gyorsan különleges, bonyolult fehérjéknek, az úgynevezett béta-lipoproteideknek adják át koleszterintartalmukat. Ezek a vegyületek

még a zsírcseppeknél is kisebbek, s könnyedén behatolnak az érfalakba. Kísérletek során nyulak vérébe jelzett koleszterint tartalmazó béta-lipoproteideket juttattak, s valóban, röviddel később már a kísérleti állatok aortájának falában észlelték a béta-lipoproteideket. Számos alkalommal viszont, amikor nem sikerült mesterséges úton a nyulak érlelmeszesedését kiváltani, kiderült, hogy a koleszterin más lipoproteidek formájában van szervezetükben. Ez tehát közvetett bizonyíték a béta-lipoproteideknek az érlelmeszesedés létrejöttében betöltött fontos szerepe mellett.

A szovjet kutatók annak lehetőségét is keresték, hogyan lehetne a máj és más szervek túlzott koleszterintermelő tevékenységét esetleg gátolni, fékezni. A koleszterin biológiai szintézise bonyolult vegyi reakciók láncából áll. Ezen a láncban keresték a szovjet kutatók azt a gyenge pontot, amelyet elérve, már az egészségre káros anyagok termelődése kezdődik meg a szervezetben. Persze, ebbe a láncba csak úgy lehet beavatkozni, ha ezzel más fontos anyagcseré-folyamatokat nem zavarnak.

A szovjet orvosoknak sikerült olyan anyagokat elkülöníteniük, amelyek a mevalonsavhoz hasonló felépítésűek, s a máj fehérjékivonatában gátolják a koleszterin felépítését. A laboratóriumban most ezeknek az anyagoknak az egészséges és az érlelmeszesedésben megbetegedett állatok szervezetére kifejtett hatását vizsgálják.

Normális körülmények között a koleszterin 90 százaléka epesavvá alakul át, és kiválik a szervezetből. Vannak azonban olyan betegségek — például a cukorbetegség a májsugorodás stb. — amelyek zavarják ezt a folyamatot. Ez káros következményekhez, a máj elzsírosodásához, koleszterinfelesleg termelődéséhez vezet. A szovjet tudósok kísérletei szerint ez is kivédhető bizonyos aminosavak, például metionin alkalmazásával. A kísérletek bizonyították, hogy metionin intravénás befecskendezésével minden esetben megakadályozható a nyulak májának elzsírosodása, sőt, a mesterségesen létrehozni kívánt érlelmeszesedés is.

Ezek a kísérletek is reményteljesen rá, hogy előbb-utóbb megtalálják a pusztító népbetegség leküzdésének hatásos eszközeit.

401 sikeres űrkísérlet 8 év alatt

18 mesterséges bolygó a Nap körül ♦ A Venus-, a Luna- és a Ranger-sorozat ♦ A szputnyiktól a Hold holdjáiig

A Szovjetunióban és az Egyesült Államokban szinte napirenden vannak az űrkísérletek: csupán az idén több mint 70 esetben juttattak a világűrbe ember alkotta égitesteket.

A Krasznaja Zvezda valóságos „égi leltárt” készít a sikerrel felbocsátott kozmikus objektumokról, amelyek száma az első szovjet szputnyiktól, vagyis 1957-től számolva 1966 januárjáig több mint 500-ra emelkedett. Egy-egy rakéta több kozmikus objektumot is vitt. Ezért az űrtestek száma a felbocsátásoknál több. Valamivel több mint nyolc év alatt 401 sikeres űrkísérletet végeztek a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Franciaország rakétaival. Az év elejéig 18 mesterséges bolygó került Nap körüli pályára, köztük 10 szovjet: a Luna 1., a Luna 4., a Luna 6., három űrállomás a Venus-sorozatból, három a Szonda-sorozatból, és végül a Mars 1. bolygóközi űrállomás. Az amerikai nyolc olyan kozmikus testet bocsátottak fel az év elejéig, amely ma is a Nap körül kering: a Ranger 3. és a Ranger 5., a Mariner-sorozatból a 2-es, a 3-as és a 4-es számúak, valamint a Pionír 4., a Pionír 5. és a Pionír 6.

A Venus 2. és a Szonda 3. szovjet űrállo-

ások, amelyek mesterséges bolygókká váltak, örök időken át ott keringenek majd pályájukon, hacsak nem találják meg a módját annak, hogy visszahozzák a földre és múzeumban helyezték el őket — írja a lap.

A felbocsátott mesterséges holdak közül súly tekintetében a világrekordot még mindig a szovjet Proton jelzésű szputnyikok tartják, 12,2 tonnával. A legkönnyebbek viszont az amerikai TRS-típusú műholdak, amelyek mindössze 0,7 kilogrammot nyomnak.

1957-ben még csak szovjet rakéttal bocsátottak fel szputnyikokat, 1958 és 1964 között már két kozmikus hatalom volt: a Szovjetunió és az Egyesült Államok. 1965-ben megjelent a harmadik is: Franciaország.

Az adatok azt tanúsítják, hogy évről évre fokozódik a világűr kutatás, a világűr meghódításának lendülete. 1966-ban valamivel több mint fél év alatt 28 űrberendezés indult útjára szovjet földről, hogy adatokkal gazdagítsa a tudományt. Egyszer, s mindenkorra bekerültek az űrhajózás történelmébe az olyan bonyolult kísérletek, mint a szovjet holdrakéta sikeres leszállása a hozzánk legközelebb eső égitestre, és a Hold holdjainak felbocsátása.

A cigaretta vegyi gyára

Szovjet tudósok új megállapításai a tüdőrák okairól

Az orvostudományi kutatás az utóbbi években számos bizonyítékot tárt fel az erős dohányzás és egyes betegségek, egyebek között a tüdőrák kifejlődése között. Vajon a dohányban levő milyen anyagok felelősek a rosszindulatú daganatok kifejlődéséért?

Mihail Kokonov, a biológiai tudományok kandidátusa, a moszkvai Herzen Onkológiai Kutató Intézet tudományos főmunkatársa, rendkívül érdekes kísérleteket végzett az utóbbi időkben ezen a területen. Kísérletek révén megállapította, hogy az állatok etilént, telítetlen szénhidrogént fejlesztenek szervezetükben életműködéseik közben. Az egészséges állatok etiléntermelése 17—20 mikrogrammonként naponta, rákbeteg állatokban azonban ennek az értéknek a nyolcszorosát—tízszerszét is elérheti az etiléntermelés.

A szervezetben fejlődő etilén oxidálódik. Az etilénoxid azonban kózikermert erős mutagén, rákkeltő anyag, amely előidézheti rosszindulatú daganat kifejlődését. A tudományos kutatás azt is kimutatta, hogy az etilénoxidból etanalmin képződik a szervezetben, amely azután meghatározott körülmények között kénartalmú vegyületté, tioetalaminné alakul át. Mindkét vegyület sikeresen több száz rákos beteg szervezetében kimutatták, vizsgálatuk a rákbetegség diagnosztikájának is fontos eszköze.

Ha kísérleti patkányok szervezetébe hosszabb időn át — a bőrük alá — etilént és alumíniumhidroxidot vagy csupán alumíniumhidroxidot fecskendeznek, egy-két év leforgása alatt a kísérleti álla-

tok 50—80 százaléka rákos lesz. Kimutatták azonban, hogy ha egyidejűleg az oxidációt meggátoló anyagot is juttatnak a patkányok szervezetébe, nem fejlődik ki szervezetükben rákbetegség.

A moszkvai Herzen Onkológiai Kutató Intézetben laboratóriumi körülmények között csaknem fél száz különböző fajta cigarettát vizsgáltak meg az utóbbi időkben: szopókásakat és szopóka nélkülieket, szovjet és külföldi gyártmányúakat. E vizsgálatok során egyértelműen kimutatták, hogy a dohánytermékek füstjének átlagosan 25 százaléka etilén.

A szopóka nélküli cigaretták füstje kétszer-háromszor annyit etilént tartalmaz, mint a szopókásoké, még akkor is, ha egyébként ugyanabból a dohányból készültek. Ennek az az oka, hogy a szopóka nélküli cigaretták égéshője lényegesen magasabb: 650—800 C fok (szíváskor), a szopókásoké viszont csak 400—500 C fok. Ezenkívül a szopóka nélküli cigarettakészítmények papírhámja is lényegesen több az egész papírsúlyhoz viszonyítva, márpedig a ha-

mu alumíniumszilikátkaolin. Most már nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a vegyipari üzemekben 500—700 C fokos hőmérsékleten alakítják át az etilént etilénoxiddá, és az alkalmazzák katalizátor pediggén alumíniumszilikát.

A dohányosok tehát kicsiny vegyi gyárat vesznek ajskaik közé, olyan üzemet, amely etilénoxidot gyárt a dohányból. Ezt az etilénoxidot azután leszivják, beiegzik a tüdőbe. A szovjet orvosi statisztikák világosan kimutatták, hogy a tüdőrákban megbetegedettek között sokszorta több a szopóka nélküli cigarettát szívó, mint a nem dohányzó, vagy a szopókás cigarettát szívó.

Az eddigi kutatások során több külföldi tudós arra a megállapításra jutott, hogy a dohányfüst rákkeltő hatása a benne levő benzopirén mennyiségétől függ. Szovjet tudósok a legújabb vizsgálatok eredményeként viszont azon a nézeten vannak: a dohányfüstben levő benzopirén mennyisége túlságosan kicsiny ahhoz, hogy egyedül felelős lehessen a rákbetegség kifejlődéséért.

FECSE-ÚJÍTÁS

Pécs legfiatalabb városrészében évekig nem raktak fészket a fecskék, mert szokatlanok voltak a lapos tetejű, esz nélkül épületek. Az idén úgy segítettek a bajon, hogy az erkélyek alá helyezték el fészkeiket. (Folytatását lásd a vízzs. 1., függ. 12. és vízzs. 36. sz. sorokban.)

Vízzs. 12. Valamit megelőzően. 13. A mozi „szinpada”. 14. Sziklásiget a marsellei öbölben. 15. Személyker. 17. A tornasport több eszköze. 19. „A kölyök” c. világsiker aratótt Chaplin-film eredeti címe (The...). 20. Sovány, vézna emberre mondják. 22. Kűdelem. 24. Kötőszó. 25. Be... — a növény megtermékenyítése virággal. 26. Magas hegy. 27. Tetszetős külsejű. 28. Község a Bakony peremén. 29. Y. A. 31. Dívatos kosztüm-, kabátanyag (klejtés szerinti). 33. A növényrendszer tan világhírű megalapozója. 34. Női név. 38. Zökkenőmentesen. 39. Angyal. 40. A föld mélyébe hatol. 41. Gyorsan végighadja a mondókáját. 42. A vas vegyjele. 43. AND. 45. Írásban közöl. 46. Egyik begyűjtő szervezet. 47. K. S. 48. Harcképtelenné tesz. 50. Dél-amerikai folyó. 51. Mesterséges építőanyag. 52. Könyvpéldány. 53. A szilícium vegyjele. 55. Tyúk-jelölt. 57. Nagyfokú bosszúság.

Függőleges: 1. Alajos Idegen névrokona. 2. Kártyaszín. 3. Görög betű. 4. L. T. 5. Római ötvenöt. 6. Baba-séta. 7. Okos. 8. Kibújik a... szálból. 9. Orvosság is lehet. 10. Személyes névmás. 11. Lásd a vízzs. 53.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12					13						14
15					16		17			18	
19				20		21				22	23
24				25						26	
		27									
29	30		31				32		33		
34		35				36			37		
38						39					
40					41						42
43					44		45				46
47			48		49						
		51								52	
53	54		55			56			57		

sort. 16. A Szentivánéji álom egyik nőszerepe. 18. A nyugat-indiai szigetvilág legjelentősebb városa. 20. A Kommunista Magyarországi Pártjának egyik alapítója, majd vértanúja. 21. Üreg, barlang nyílása, szája. 22. Huszártábornok, a Várban áll a lovaszobor. 23. Nyugat-európai folyó. 25. Kiegészítés. 26. Vitézi tornán Mátyás király legyőzte. 30. Észak-francia város a Som-

Szénszálás műanyag

Az angol repülésügyi kutatóintézetben olyan újfajta anyagot fejlesztettek ki, amely kétszer olyan szilárd, mint az acél. Az újfajta anyagot oly módon készítik, hogy szénszálakat fonyékony műanyaggal vonnak be, majd hevítik őket. E művelet eredményeként olyan szilárd anyag jön létre, amely tetszés szerinti alakra formálható. Nemcsak szilárdabb, hanem merevebb is az acélnál, de súlya csak negyedakkora, s 250 C-fokos hőmérsékletet is elvisel. A szénszál erősítésű műanyagot elsősorban repülőgép-szerkezetek készítésére használják majd fel, de minden jel arra vall, hogy jelentős szerepe lesz a jövőben a gépipar más területein is.

Tranzisztoros tv-készülék

A varsói távközlési kutatóintézetben lassan a befejezéséhez közeledik az új lengyel, teljesen tranzisztoros tv-készülék kipróbálása, vizsgálata. Az intézetben kifejlesztett és megépített tv-készülékben 31 tranzisztor és 24 félvezető dióda működik, s 43 vagy 59 centiméteres képernyővel látható el. A tranzisztorok és diódák csaknem teljes egészében lengyel gyártmányúak. A félvezető elemek alkalmazása révén jelentősen megnő a tv-vevőkészülékek élettartama és üzembiztonsága. Ezenkívül a félvezető elemekkel működő készülékek áramfogyasztása is lényegesen kisebb, mint a hagyományos elektroncsöves készülékek.

Olaj paradicsommagból

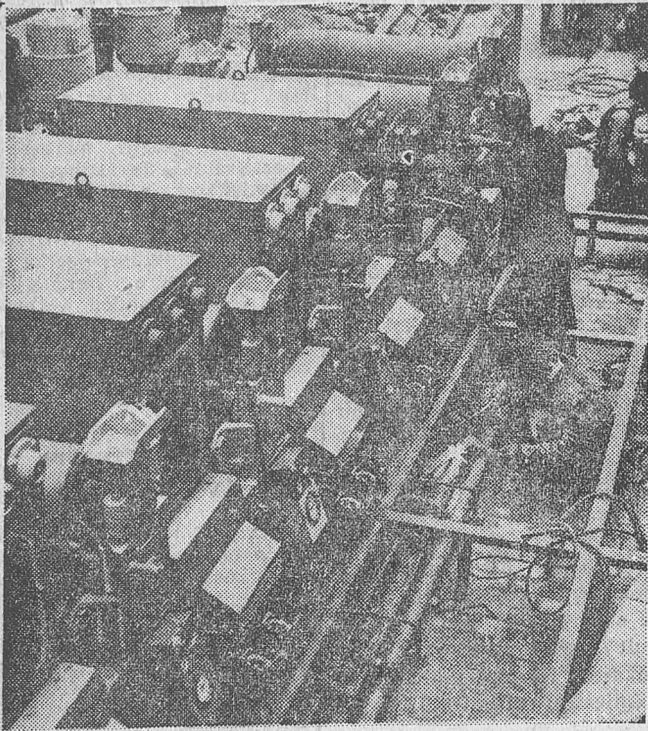
A Szegedi Konzervgyárban megkezdte működését a magyar találmány alapján készült magzárító berendezés. Segítségével a különféle olajosmagú termények másodlagosan is használhatók. A konzervkészítésnél visszamaradó magvakat megszáritják és olaját sajtolnak belőlük. A Szegedi Konzervgyárban most paradicsommag szárítását kezdte meg. Később kísérleteket folytatnak szőlő- és paprikamaggal is, ugyancsak olajnyeresi szándékkal. Az új eljárásnak, illetve berendezésnek nagy a népgazdasági jelentősége, mert a Szegedi Konzervgyárban 2000 vagon paradicsomot dolgoznak fel, a paradicsommag pedig 25 százalékban, a napraforgóéhoz hasonló finomságú olajat tartalmaz. A szegedi üzemben szerzett tapasztalatok alapján több más konzervgyárban is felszerelnek hasonló magzárító berendezést. Ezeknek a kezelésére nemrég tanfolyamon képeztek ki szakembereket a szegedi gyárban.

ZAZ-966

Még az idén megkezdik a Szovjetunióban a Zaporozsec legújabb, ZAZ-966 típusának sorozatgyártását. A népszerűnek ígérkező kiskocsi négyhengeres, léghűtéses motorja 27 lóerős.

Nagy teljesítményű új gépeket szerelnek fel az Óbudai Textilfestő Gyárban

1963 óta csaknem 275 millió forintot fordítottak az Óbudai Textilfestő Gyar rekonstrukciójára. A felújítás folyamatos, befejezése után az ország egyik legkorszerűbb üzeme kezd meg működését a Szentendrei úton. Képünkön: Szerelik az NDK széles mosógépét a gyár előkészítő csarnokában

Óránként 2200 csirke, ezer kacsza, 450 liba Teljes kapacitással dolgozik a kecskeméti baromfifeldolgozó

Az ország legmodernebb baromfifeldolgozója befejezte próbaüzemelését, és már teljes kapacitással termel Kecskeméten.

A főpróba jól sikerült. Az üzem főmérnöke elmondja, hogy augusztusban 350 000 csirkét, 5200 tyúkot, 188 000 pecsényekacsát, három és fél ezer pecsénye-, 25 000 hízott libát dolgoztak fel és indítottak útnak kiváló minőségben, tetszetős csomagolásban. Az új üzem termékeinek 90 százalékát exportálták.

Érdemes nyomon követni, milyen korszerű berendezésekkel, módszerekkel dolgoznak az Országos Baromfiipari Vállalat kecskeméti gyáregységében. A tehérgépkocsikról emelőlívillás targoncákkal pillanatok alatt lerakják a lármás aprószálgal teli ketrecek. A modern feldolgozószalag megállás nélkül nyeli a szállítmányokat. A tágas üzemcsarnokban 112 asszony szorgoskodik, s öt állatorvos ügyel az egészségügyi követelmények megtartására. A kábítás elektromos árammal történik, s a feldolgozás szinte valamennyi műveletét gépek végzik. Érdemes megemlíteni, hogy a rekonstrukció nyomán a termelékenység 90 százalékkal emelkedett.

A vezénylőfülkében fotocel-

lás számlálóberendezés mutatja, hogy az új szalagról óránként 2200 pecsénycsirke kerül le. Tizenöt éve még minden műveletet kézi erővel végezték, a rekonstrukció előtt már részben gépesített termeléssel összesen 1300 baromfit dolgoztak fel ezen a szalagon.

A kacsavonalon lényegében hasonló módszerrel ezer szárnyast dolgoznak fel óránként. Megindult a libaszegzés is, az emeleti vonalról kirakatkészen óránként 450 darab kerül a hűtőbe, ahol másodpercenként hétméteres sebességgel szelnek a ventilátorok, s a hőmérséklet mínusz 40 fok. Az épület felső szintjére költöztették a láda- és dobozműhelyt (a göngyöleg csúszdán jut a rendeltetési helyére), ugyanitt található a tollüzem.

A 38 millió forint értékű új létesítmény azonban csak egy része a gyáregység teljes rekonstrukciójának, melyre 1970-ig további 112 millió forintot költenek. Budapestről Kecskemétre telepítik a tollfeldolgozó üzemet, új hűtőtárolót, tojásfeldolgozó üzemet építenek. Már az idén megkezdik a szállítást, az anyagmozgatás meggyorsítását szolgáló hárompályás iparvágány építését.

Tízezerrel többen üdülnek jövőre SZOT-beutalóval Újakat építenek az elavult üdülők helyébe

A sikeres üdültetési idény végéhez közeledve, a SZOT illetékes főigazgatósága hozzálátott a jövő nyári előkészületekhez.

A tervek szerint jövőre tízezerrel többen nyaralhatnak a SZOT-üdülőkben. Ezt egyrészt úgy érik el, hogy az egész évben működő üdülők többségében nemcsak felnőttek kaphatnak beutalót, hanem gyermekes családok is (eddig ugyanis — a nyári hónapoktól eltekintve — a gyermekeknek fenntartott helyek gyakran üresen maradtak). Számottevő javulást eredményez az is, hogy jövőre újabb üdülőhajót rendeznek be a beutaltaknak. Különösen érdekesnek ígérkezik az a megállapodás, amelynek értelmében a SZOT kora ősztől tavasz végéig szobákat bérel az ország legszebb tájain levő szállodákban, és oda is küld beutaltakat.

Az üdülés kényelmét is fokozni kívánják a jövőben: fokozatosan megszüntetik a sátorbortokat, és helyükre olyan üdülőházakat építenek, amelyek már a múlt nyáron is sikert arattak Zamárdiban. Jövőre elsőként Tóalmáson építenek ilyen, 500 személy elhelyezésére szolgáló korszerű üdülőtelepet.

Nemrégiben megállapodott a SZOT-elnökség az illetékes hatóságokkal, hogy a végleg elavult üdülőtelepeket fokozatosan lebontják, és helyettük hasonló befogadóképességű újakat építenek.

A Felszabadulás téren nézelődő, a Váci utcában sétáló járókelő aligha sejtje, hogy az V. kerület épületeire költött sok millió forint ellenére, fővárosunk e része, a Belváros fokozatosan romosodik. Egy alapos séta és vizsgálódás a mellékutcákban, a Belváros rejtettebb részein: a Magyar, a Bátya, a Molnár, a Királyi Pál, a Sörház, az Arany János és a Nagy Sándor utcában, mindenkit meggyőz arról, hogy az V. kerületi Házkezelési Igazgatóság vezetőinek okuk van az aggodalomra.

Pedig az utcáról még nem is látni mindent!

— A kerület 770 épülete közül — az évek folyamán — 161-ben találtunk olyan fődémet, amelyet a vizsgálat veszélyesnek nyilvánított, s ma alá van dúcolva — mondja Lőrinczy László, a termelési osztály vezetője. — E 161 épületben az alátámasztott helyiségek (szoba, konyha, fürdőszoba) száma 376. Az egyéb szerkezeti alátámasztások

(függőfolyosó, erkély) száma 202.

— Hogy áll a felújítás a kerületben?

— Sortatarozással a házak 22 százalékát sikerült eddig rendbehozunk, a többi, néhány kivétellel, felújításra vár.

— Az önkormányzat igazgatósága csupán 1960-tól 1965-ig 436 millió forintot költött az épületekre. Ez nem csekély összeg. Hogyan lehetséges mégis, hogy a Belváros állaga csökken?

— Több oka van. A legfőbb: Budapest legöregebb része a Belváros.

Ebben a kerületben igen kevés az új épület. Nagyrészt ebből adódik, hogy a 24 ezer bérléményre évente 60—90 ezer hibabejelentés esik. A jelentősebb felújítás a Belvárosban csak 1960-ban kezdődött, azaz jóval később, mint általában a többi kerületben. Emellett a tatarozásra, felújításra fordítható pénz és kapacitás elosztása a kerületek között nem tükrözi a tényleges helyzetet, nevezetesen

azt, hogy a felújított házak aránya más kerületekben — ahol az épületek is fiatalabban — eléri a 40—60 százalékot.

A tényezők mindegyike hozzájárul ahhoz, hogy a Belváros karbantartásának, s főleg felújításának üteme elmarad az elhasználódás, a rongálódás ütemétől.

— Hozzávetőlegesen mekkora összeg kellene a Belváros megfiatalítására?

— 1960-ban még 940 millió, ma pedig 1 milliárd 169 millió. Tehát az utóbbi hat és fél évben a kerületekre költött mintegy 600 millió forint ellenére, 200 millióval romlott a Belváros állaga. A jelenlegi ütem azt jelenti, hogy a szükségesnek ítélt 15 év helyett körülbelül 50 évenként jutunk vissza egy-egy épülethez. Ahhoz, hogy ez megváltozzon, hogy megállítsuk a Belváros romosodását, az eddigi 80—100 millió forint helyett évi 280—300 millió forint és kapacitás kellene mindaddig, amíg utol nem érjük magunkat.

600 interjú — egy lakótelepen

Családok vallanak hétköznapjaikról — Ön hogy tervezte volna?

A lágymányosi lakótelepen 600 család kapott a napokban levelet: a Magyar Tudományos Akadémia szociológiai kutatócsoportja a feladót. Arra kéri a címzetteket, hogy munkatársaikat fogadják, kérdéseikre válaszoljanak. Közgazdászok, technikusok, egyetemi hallgatók készítik el az interjúkat, még ebben a hónapban. Statisztikai módszerrel választották ki 4000 lágymányosi család közül azt a hatszázat, akiknek 190 kérdést tesznek fel. A Várostervező Intézet Pécsét és Debrecenben már végzett hasonló vizsgálatokat, a szociológiai kutatócsoport pedig tavaly a Józsefvárosban keresett választ a különböző foglalkozásúak lakásigényeire.

Vizsgálják a család összetételét, anyagi helyzetét, azt, hogy korábban milyen lakás-körülmények között éltek, milyen változásokat idézett elő életükben az, hogy a lakótelepre költöztek. A család kereső tagjairól készült felmérés, hogy a lakótelepről milyen távolságra, hova járnak dolgozni. Több kérdéscsoport is foglalkozik a beépítés módjával, a városrendezési megoldásokkal, tehát azzal, hogy a régi fővárosi építési megoldásoktól eltérő, levegősebb lakótelepi kiképzéssel meg vannak-e elégedve, milyen épületmagasságot tartanak ideálisnak. Felteszik a kérdést, elég nagyok-e a lakások, a szobák, jók-e az építési megoldások, a háziasszony elég praktikusnak tartja-e új otthonának kiképzését, s ő mit tett volna a tervező helyében.

A lakótelepek zajossága vagy csöndessége is téma. Megkérdezik, jól érzi-e magát az új lakásban, tervezi-e a közeljövőben, hogy máshová költözik. S ha elköltözik, a város melyik részén akar letelepedni, mi készíti a cserére, tehát a környezetet vagy a lakás nagysága miatt döntött így, illetve családi oka van-e. Különösen a holnap Budapestjének kialakítása szempontjából fontos a következő kérdés: milyen magas épületet tart a legideálisabbnak, hajlandó lenne-e a tizedik vagy ennél magasabb emeleten lakni.

A kereskedelemmel, a szolgáltatással több kérdéscsoport is foglalkozik, így vizsgálják, milyen távolságra vannak a különböző üzletek a lakásoktól. Ezeket hetenként hány-

szor keresik fel, megelégedettek-e a boltok áruellátásával, milyenek találják a kiszolgálást, melyek azok az árucikkek, amelyeket nem a lakótelepen, hanem a Belvárosban vásárolnak. A szociológiai vizsgálat készítői fontosnak tartják a szabad idő kérdését, az után kutatnak, hogy a megkérdezettek hova járnak szórakozni, milyen lehetőségeik vannak a lakótelepen, módjukban áll-e sportolni, úszni, s ha nem, mi akadályozza őket, milyen létesítmények építését vennék szívesen, Tanulmányok is beillik a gyerekekkel kapcsolatos kérdéscsoport, amely során a bölcsődei elhelyezéstől a kamaszkori időtöltésig nyomon követhetjük a gyerek tevékenységét, helyzetét.

Jár-e másodállás után táppénz, fizetett szabadság és nyugdíj?

Másodállás után is ugyanazon szabályok szerint jogosult a dolgozó táppénzre, mint az első állás után. Vagyis betegség esetén táppénzként a másodállásban kapott kereset napi átlagának 65, egy helyben töltött két év után 75 százalékát kapja. Fizetett szabadság is jár a másodállásban: egy évre 12 munkanap alapszabadság, s minden, a másodállás utáni munkában töltött két esztendő után egy nap pótszabadság.

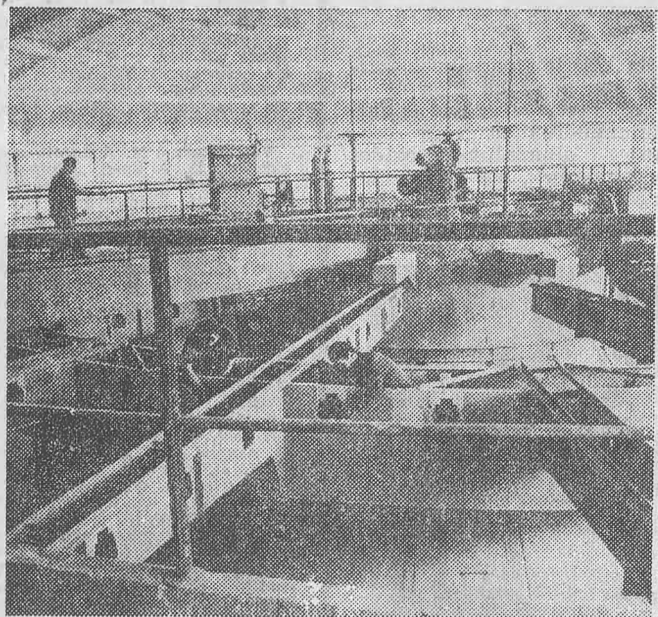
A nyugdíjtörvény rendelkezései szerint a nyugellátások

összegét a főfoglalkozás keretében kapott munkabér alapján kell megállapítani. Ha a dolgozót főfoglalkozásában a munkakörére előírt teljes munkaidőben foglalkoztatják, a második állásban megkeresett munkabért a nyugdíj megállapításánál nem lehet figyelembe venni.

Más a helyzet, ha a dolgozót főfoglalkozásában az előírt teljes munkaidőnél rövidebb munkaidőben, s ennek megfelelően csökkentett munkabért foglalkoztatják. Ilyenkor számításba lehet venni a másodállásban vagy mellékfoglalkozásban kapott munkabért, de csak olyan mértékben, amilyen mértékben a második állás a dolgozó munkaidőjét a munkakörére előírt teljes munkaidőre egészíti ki. A könnyebb érthetőség kedvéért egy példát említenek. Ha a dolgozó első állásában hat órát, második állásában két órát dolgozik, akkor a nyugdíj megállapításánál mindkét állásában kapott munkabért számításba veszik, tekintve, hogy a két állásban együttesen kapott munkabér tesz ki olyan összeget, mintha a dolgozó a szokásos nyolcórás munkaidővel egy vállalatnál lenne foglalkoztatva. Megjegyezzük: a beszámításra ilyenkor is csak akkor van mód, ha a második állás vagy mellékfoglalkozás a nyugdíj megállapítását közvetlenül megelőző 5 éven át fennállott, s a dolgozó ennek alapján is biztosítva volt.

Másként alakul a számítás, ha a dolgozó első állásában hat órán, második állásában pedig négy órán át dolgozik. Ilyenkor a nyugdíj összegének kiszámításánál figyelembe veszik a főfoglalkozásban kapott munkabért és a mellékfoglalkozásban megkeresett összeg felét, vagyis két órára eső munkabért. Így jön ki ugyanis a nyolc órára eső munkabér, amely a nyugdíj alapját képezheti.

Befejezés előtt a káposztásmegyeri új vízmű építése

Káposztásmegyeren befejezés előtt áll a 75 millió forintos költséggel épülő új, nagyfelszíni vízmű. A naponta 100 000 köbméter vizet adó létesítmény csaknem teljesen készen áll az üzempróba. Az új vízmű legkésőbb az év végéig megkezdheti működését. Ezzel jelentősen javul majd Budapest vízellátása. Képünkön: Épül a hatalmas derítőmedence.

Kudarcot vallott a japán szputnyik

Nem sikerült az a kísérlet, hogy Japán felzárkózzék a szputnyikkal rendelkező országok soraiba. A Csendes-óceán partján fekvő kísérleti támaszpontjól fellöttek egy 8,5 tonna súlyú 4 lépcsős rakétát, amelynek negyedik lépcsője, a 26 kilogrammos rakétafej, a tervek szerint mesterséges bolygóként folytatta volna útját.

Négy perc és 10 másodperccel azután, hogy a negyedik lépcső is levált, a mesterséges bolygónak kijelölt rakétaegysége süllyedni kezdett és nem tért rá pályájára.

Az Egyesült Államok lakossága 1966. július 1-re elérte a 195 857 000 főt. A lakosság lélekszáma az elmúlt év alatt kétféleképp, 1960 óta pedig 16 500 000 fővel gyarapodott.

LELKESÉN készülnek a IX. pártkongresszusra Tolna megye KISZ-fiataljai. Szeptemberben „Jelentjük a pártnak” címmel a községekben megyeszerte beszámolni a vállalt feladatokat teljesítéséről. Október közepétől kezdve kongresszusi hónapot tartanak a KISZ-alapszervezetek, elbeszélgetnek a párt egykori illegális harcosaival. A mártírokról ünnepi taggyűléseken emlékeznek meg a róluk elnevezett KISZ-alapszervezetekben.

Az első japán műholdat 1968 elején lövik fel az aghimai támaszpontból. Súlyja 70 kilogramm lesz, 5 ezer napfénycellájával 500 kilométer magasságban kering majd a Föld körül, és egy kört 90 perc alatt tesz meg.

130 KÜLÖNFÉLE műszert mutat be a METRIMPEX Műszeripari Kúkereskedelmi Vállalat a KNDK fővárosában, Phenjanban megrendezésre kerülő kiállításán. Ez az első nagyobb szabású kiállítás, amelyet Koreában magyar kúkereskedelmi vállalat rendez.

Tízezer ember vesztette életét január óta Japánban közlekedési balesetek következtében — jelenti a japán rendőrség.

Korszerű gépsor szerelésén dolgoznak a svájci, NDK-beli és nyugatnémet szerelők a győri Textilipari Vállalatnál. Tizenhárommillió forint költséggel fehéritő gépsort helyeznek üzembe, amely a szakemberek véleménye szerint egyike lesz a legmodernebbeknek Európában. A próbaüzemet a napokban már megkezdtek.

200 vagonos zöldáru-raktár építése kezdődött meg Salgótarjánban, a város zavartalan zöldség- és gyümölcsellátása érdekében.

A túsarkú cipő izületi gyulladást okozhat a nők csipőjében, erre figyelmeztet dr. Naomi Wing, a sydney-i reumatológus igazgatója. Az orvosnő véleménye szerint a különlegesen magas sarok, minden idők legkatasztrofálisabb divatja, és igen sok baj okozója.

A Heti Híradó 38. számában megjelent keresztrejtő helyes megfejtése: Exportgondolatok; Exportáljunk találmányokat, licenccel, terveket, Sok új gyógyszer szabadalmát.

A helyes megfejtők közül az alábbiak kapnak egy-egy könyvet: Szil István elítelt Megyei Börtön Balassagyarmat, Halász Ernő elítelt Országos Börtön Szeged, Győre Imre VA 17—95 tisz. elítelt Országos Börtön Sopronköhla, Farkas Gyula elítelt Országos Börtön Sátoraljaújhely, Tóth János elítelt Megyei Börtön Zalaegerszeg.

HIRADÓ
(SAJTOSZEMLE) Szerkesztő a szerkesztő bizottság. Kiadja: a Minisztérium. Budapest, V. Steindl utca 8. Szikra Lapnyomda